

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ג גליון תד"ר

בהעלותך

כ"ט סיון תשס"ט

בהעלותך את הנרות

תוכן העניינים

לקח טוב	עמוד ב'
שבת בשבתו	עמוד ג'
דבש תמרים	עמוד ה'
בשפתי צדיקים	עמוד ו'
פרפראות לחכמה	עמוד ז'
ודרשת וחקרת	עמוד ח'
פניני התורה	עמוד י"א
על הפרק	עמוד י"ג
חוקים להורות	עמוד ט"ו
הילולא דצדיקיא	עמוד ט"ז
משולחן מלכים	עמוד י"ה
דברות קודש	עמוד כ"ה

האישי יושב לו בביתו קופא מקור, סערות רוחות וגשמים בחוץ, הלונות הבית רועדים מפרצי הרוח החודרים דרך חרכיו, עד שהסערה שולטת פנימה בכל פינות חדריו, ארכבותיו דא לזא נקשן, ואין עצה אלא להדליק את האור כדי לחמם את עצמותיו היבשות.

בתוך הבית מונחים להם עצים טובים, באין ברירה אחרת בידו ניגש הוא אל המלאכה למלאות צרכו במעט עצים אלה, הצית בהם את האש אשר היש מהר נדלק, אך לא עלתה בהם השלהבת כראוי עקב הכמות הקטנה שבהם, וממילא לא היה בה בכדי לחמם את הבית ולגרש הקור השורר בין כתליו.

בידעו פרק בטבעה של האש, טרח ואסף מכל פינות ביתו כלים מכלים שונים על מנת לנפנף בהם על יד האש, בכדי שינשב בה הרוח וללבות את השלהבת להיות עולה יפה, וכשגם עצה זו לא הפיקה את התועלת הרצויה נשכב הוא עצמו בפישוט ידים ורגלים אצל האור, ובכל כוחו נפח בפיו אנה ואנה, ובכל זאת עדיין בוששה השלהבת מלעלות, אמר בלבו: הלא מחדא לא אתיא, ניתי הלא מתרתי, ובבת אחת נפח בפיו בכל כוחו ובשתי כפות ידיו נפנף בכלים.

באותה שעה נכנס חבירו לתוך ביתו, ומצאו שוכב על הארץ, לחיו נפוחות ואדומות מרוב יגיעה, ידיו עולות ויורדות ומנפנפות ברוח, זיעה מכסה את כל גופו, ומראהו כאחד המבוהלים והמטורפים, נעמד הלה משתומם למראה עיניו, שמה יצא חבירו מודעתו, או מחלה איומה תקפתו, היש מהר רץ אליו וצעק לקראתו: מה לך ידידי כל הבהלה הזאת.

ענהו האישי: רצוני להעלות את שלהבת האש למען תטיב לחמם את קירות הבית, וכבר נסיתי את כל התחבולות וללא הצלחה, בשמוע חבירו דברים אלו מילא את פיו בצחוק ולעג לעומתו: שומה שכמותך, האינך רואה כי מעטים המה העצים אשר בהם הצית את האש, עליך לקום וללקט עצים מרובים להוסף על האש ואז תעלה השלהבת מאליה.

והנמשל מובן הוא, ההתלהבות הרוחנית זקוקה לעצי העבודה בכדי שתעלה בקרב לב האדם, ולהנם יטרח להרבות אש הקדושה בתוככי נפשו, אם לא יוסיף עצים למערכה גדרים וסייגים בתורת ה', והן הם דברי הבית אהרן זי"ע שכתב ז"ל: "שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה, היינו שצריך לייגע עצמו בעבודת עד שתהא שלהבת עולה מאליה, כי ממילא יעלה התלהבות ולא שיכוין לזה, ולא כהחסידים השוטים המהפשים ומצפים להתלהבות, רק שצריך לעמול בעבודת, והשלהבת תעלה מאליה", עכ"ל.

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר ישע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפיו סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

למהרה ומתנאה בעצמו "אשר הוא מהור" אות הוא שלא עלה עדין על הדרך הנכונה בעבודת השי"ת "ובדרך לא היה". (כנסת יחזקאל)

☆

על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו, ודרך אפשר נראה לי לרמוז בזה עפי"ו מה שדיברנו מזה כבר כמה פעמים, שהעיקר הוא להאמין באמונה שלימה שדכל מאתו יתברך שמו ויתעלה ומפי עליון לא תצא הרעות, וכל מה שיעבור עליו ייבין וישכל שדכל הוא לפוטבו, ואם זכה אדם לעלות למדריגה כזאת, אזי אינו מבקט בו ית' שמו ושומר ומקיים מצוות ה' ותורתו, וזה שמרמו לנו הקרא כאן, "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" אם האדם מאמין באמת שדכל הוא מאתו ית' וכל דבר הנעשה בעולם זה על פי ה', אזי "את משמרת ה' שמרו" אלו שומרין מצוותיו ודוקותיו ית' ש כאשר נצטוו מפיו ואינו מבקט בהשי"ת. (באר מנחה)

☆

או יומים או חדש או ימים בהאריך הענין על המשכן לשכון עליו יחנו בני ישראל, גם אם התעלות האדם בעבודתו נמשכת והולכת זמן רב, "או יומים או חודש או ימים" חלילה לו מלהתייאש גם אם "בהאריך הענין על המשכן" ולא יירתע מהאריכות, כי בסופו של דבר ישנו את שלו "יחנו בני ישראל". (דברי משה)

☆

ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו, כל מחשבתינו נתונה אך ורק לגשמייות ועניני אכילה "בלתי אל המן עינינו" ואילו הנפש יבשה אין כל ללא כל להליחות. (מאמר מרדכי)

☆

שמו העם ולקטו, "שמו העם" אין לך שמות גדולה מזו, "ולקטו" שכל יגיעתם ומרחתם הוא לצורך מזונם, שהרי במילא אין לו לדאוג על זה, כי הרי כל מזונותיו של אדם כבר קצובין לו מראש השנה.

(דברי מנחה)

ויעש בן אהרן, וברשי' להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, כדרך שפי' הרבי ר' שמועלקא מניקלשבורג את הפסוק "והיה כנגן המנגן ותחי עליו רוח ה'" אם האדם המנגן הנהו כדוגמת "הנגן" היינו כלי הנגינה, שבעם שהכלי עצמו אינו מתפעל כלל מן הצלילים הנאים שהוא מפיך, כך גם הוא אינו מתפעל ממעלותיו, אזי הרי הוא זוכה לנבואה "ותחי עליו רוח ה'", וגם כאן אהרן הכהן עשה עצמו כמנורה עצמה, "ויעש בן אהרן" כשם שהמנורה אינו מרגיש כלל אם נבוחה היא או נמוכה, כך גם הוא לא נתפעל כלל מעלייתו למדרגות יותר רמות וזהו להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, אינו שלא שנתנה אצלו מעלתו כלל. (שפת יודש)

☆

ויאמרו האנשים ההמה אליו אנהנו טמאים וכי למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדה בתוך בני ישראל, פלאותם היתה, שאם כי פטורים הם מקרבן פסח בגלל טומאתם, הרי לפחות היו צריכים להרגיש את חלקם בתוך כלל ישראל, ושהרי כל מצוה נעשית בשם כל ישראל, וזה שאמרו לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדה "בתוך בני ישראל" אמנם לאמיתו של דבר כיון שעתידיים היו להצטוות על פסח שני, לפיכך לא דרגישו בפסח ראשון את חלקם. (דברי חיים)

☆

ככל חוקת הפסח יעשו אותו, אף זה שנתרחק, פתחה לפניו דרך התשובה בכל עת, וקרבן פסח יוכיח שכן המציאה התורה תקנה גם לזה שלא יכול היה להקריב, "ככל חוקת הפסח יעשו אותו" היינו שאפי' הם יכו שיהיה להם חלקם בקרבן פסח כמו אלו שהקריבו בפסח ראשון, ואי' תלמוד מזה שלא מאוחר אף פעם התשובה של בעל העבירה ותשובתו תהיה לרצון. (ארבעה ארזים)

☆

והאיש אשר הוא מהור ודרך לא היה, זה האיש הסבור שהוא כבר זכה

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה, "בהעלותך את הנרות" אם אתה רוצה להעלות ולרומם את המצוות שהרי המצוות נקראים נר כי נר מצוה ותורה אור, ואם רצית שהמצוות יהיו בכחי' התעלות, אזי "פני המנורה" שיהיה המצוות חדות בראת, שהיא הנקודה הפנימית, ובכך יוכל להעלות את המצוות שהוא עושה. (מאור עינים)

☆

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, נראה כי נשמת ישראל נקראים נרות כמשי'ה נר ה' נשמת אדם, והטעם כי יש להם כח להאיר בכל העולמות העליונים כמו הנר שהוא מאיר במקום הושך, וזהו "בהעלותך את הנרות" ר"ל כשתרצה להעלות נשמות ישראל הקרויים נרות, אזי "אל מול פני המנורה" הם הצדיקים שבכל דור הנקראים "פני המנורה" בהם תדבק את נשמת כל ישראל, והם "יאירו את שבעת הנרות" ר"ל שהם יאירו את שבע מדות הקי שבהם, להעלות כל נשמת ישראל.

(דברי מנחה)

☆

אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, "אל מול פני המנורה" אלא שמכירים בכך שהם עדיין רחוקים ומכירים שעדיין לא נכנסו כלל אל הקדושה והם עדיין "אל-מול- פני המנורה" הרי אלו זוכים להארה וקירוב, "יאירו" כי אם האדם מכיר בחסרונו או הוא יוכה לשוב אל השי"ת. (חשבה למובה)

☆

ויעש בן אהרן, וברשי' להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, אהרן הכהן לא שנה את עבודתו כאדם החוזר על מעשהו שנית, אלא בכל פעם הוסיף והוסיף מחדש, כאילו כעת עושה הוא זאת לראשונה "שלא שינה" וזה לימוד גדול לאדם שלא יעשה את מצוות ה' כמצות אנשים מלומדה, אלא בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים. (ליקוטי מהרי"ם)

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

בזכות שב"ק זוכים לבנים מאירים בתורה

ההעלותך את הנרות, ואיתא בזוה"ק ר"י פתח והוא כחתן יוצא מחפתו עיי"ש באריכות י"ל דהזהר הק' מרמז לן דהמנורה הוא על סוד יחוד היווג בשב"ק שאז זמן יחוד היווג בעולמות העליונים ועיי"ז יזכו לבנין קדישין בנים המאירים בתורה וכדאי' בגמרא שע"י נר מצוה זוכין לבנין קדישין לנשמות קדושים הנקראים נר ע"ד נר ה' נשמת אדם זה שהביא זוהר והוא כחתן' כי חתן מרמז על שב"ק כמ"ש בס' יצירה, וזה נרמז בהעלתך א"ת הנרות לרבות ג"כ נר שבת שהוא מצוה משום שלום בית והנה רז"ל אמרו כי מצות הנשואין הוא מ"ח שנה וזוה הנרמז והוא החתן והוא גימ' י"ח ולכן גופא של מנורה המרמז לזה הוא י"ח טפחים מנין, וזוה אל מול פני המנורה שהוא שבת קודש ע"ד ימינא ושמאלא ובינייהו כלה, יאירו שבעת הנרות רמז על יחוד היווג בשבת קודש יזכה לבנין קדישין המאירים בתורה אשר חצבה עמודיה שבעה, ובוה יבואר המדרש בהעלותך את הנרות אם אתה משמר את נרי אני אשמור את נרך ע"ד ושמרו בני ישראל את השבת שהוא ר"ת ביאה כדא' בהאריז"ל ואז אני אשמור את נרך להמשיך לך נשמות קדושות המאירים בתורה. (אור למאיר)

ההשפעה מבחינת ימין של התורה היא אורך ימים רוחנים ושפע קדושה, והשפעה בבחינת שמאל של התורה עושר וכבוד וחיים ופריסה גופני. אמנם עיקר ההשפעה הוא ביום השבת דביה ברכתא דכלה ובו נתנה התורה וכל ההשפעות, וכמאמר הכתוב ימים יצאו ולא אחד בהם, כתיב ל"א באל"ף וקרי ל"ו בוא"ו פירש שמרמז לבחינת שבת שדבוק לבחינת אל"ף אלופו של עולם, ועל ידי זה נעשה ל"ו בוא"ו, שנמשך שפע קדושה רוחני ומזון הגופני בוא"ו ימי החול, היינו בשלשה ימים שלפני השבת ושלשה ימים שלאחר השבת כדאיתא בספ"ק. וזוה ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים וארון ברית ה' נוסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה וגו' פירוש ה' ה' היינו התורה שנתנה בשבת ונשפע לישראל שפע קדושה מבחינת התורה על ידי בחינת שבת לשלשה ימים שלאחר השבת, ועוד המשיכו עליהם שפע חיים רוחנים לשלשה ימים מבחינת שבת הנוסע לפניהם, היינו משבת הבא, היינו שארון ברית ה' הוא התורה ושבת, נוסע לפניהם לתור להם מנוחה, ולהמשיך עליהם שפע. ועיקר גלוי הרצון רעוא דרעוין היא במנחה של שבת ועי"ז מרמז הכתוב בנסעם מן המחנ"ה, אותיות מנחה. (בת עין)

כל מאכלי שבת עולה מספרם שבע

זכרנו את הדגה וגו' ובמדרש מכאן שמדליקין נרות בשבת, וצ"ב, ואפ"ל דהנה המרדכי (ר"ה ב"פ) כתב דכל דבר המכוין על איזה מספר אין פותחין מהם אבל מוסיפין עליהם עיי"ש ועפי"ז כתב הרמ"א בשו"ע א"ח סי' רס"ג ס"א דאע"ג דיש מכוונים לעשות שתי פתילות בנרות שבת אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, עכ"ז יכולין להוסיף על דבר המכוון נגד דבר אחד ובלבד שלא יפחות, והנה ידוע מש"כ בספ"ק כי כל מאכלי שב"ק עולה מספרם שבע, כגון יין במ"ק ז', בש"ר במ"ק ז', ד"ג בגימ' ז', והטעם משום דשבת הוא יום השביעי, ומטעם זה מדליקין נר בשבת כי נ"ר במ"ק הוא ז', ולכאורה הלא מדליקין בשבת לכה"פ ב' נרות כנגד זכור ושמור, ותיבת נרות במ"ק הוא יותר מז', אבל לדעת המרדכי אין המספר מתקלקל ע"י ריבוי והוספה, והנה בני"ב באומרם זכרנו את הדגה בוודאי לא התאוננו על הדגים לשם תאוות אכילה, רק שהתרעמו על מאכלי שבת שה' חסר להם, ורמזו כונותם באמרם זכרנו א"ת הדג"ה שעולה בגימ' עה"כ מספר שב"ת, ולכאורה יפלא מדוע אמרו תיבת דג"ה שהוא שם כולל לכל מיני דגים ולא נקטו ד"ג, ובפרט שמאחר שכונותם היתה על השבת ה' להם לומר דג שעולה בגימ' ז' לכונת שב"ק שהוא יום השביעי ועכ"ל שרצו לרמז על דעת המרדכי דהוספה במספר אינו גורע הכוונה והכי נמי אף כשאוכלים הרבה מיני דגים כנרמז בתיבת דג"ה אינו מפסיד הכוונה, וע"כ הדג"ה ברמזם על מאכלי שב"ק, מכאן שמדליקין נרות בשבת אעפ"י שנרות הוא יותר משבעה במ"ק אעפ"כ ההוספה אינו מקלקל את כונת המספר. (קדושת ציון)

חיוב שמחה בשבת

וביום שמחתכם ובמועדיכם וכו', לכאורה יפלא מהו ביום שמחתכם' דהא יו"ט קחשיב "במועדיכם" וכן ראשי חדשיכם, ובאמת נמצא זה בספרי וביום שמחתכם' אלו השבתות, והנה נודע דעת התב"ש בבכור שור דשבת המצוה רק עונג ולא שמחה, ועי' בתוס' כתובות (דף ה' ע"ב) בד"ה והוא שבאו פנים חדשות שכ' שמרבין לכבוד השבת בשמחה' ובסעודה עכ"ל, וכן הוא בשבולי הלקט מובא בב"י הל' שבת (סי' רפ"א) דלכך אומרים ישמחו' במלכותך בשבת משום דדרשינן וביום שמחתכם' זה שבת עיי"ש והיינו דהספרי הנ"ל, ועכ"פ נ"ל בזה כיון דסתם ספרי הוא ר"ש והוא רשב"י ורשב"י בוהר יתרו אמרי' ר"ש כד הוי אתי לסעודתא וכו' והוי יתיב וחד"י וכן שם רבי שמעון אמר וכו' ועבי לאתענגגא בכלהו סעודתי ולמחד"י בכל חד וחד מנייהו עיי"ש. הרי דס"ל דשבת צ"ל חדוה ושמחה ע"כ ס"ל לר"ש לשיטתו בסתם ספרי דביום שמחתכם' היינו שבת.

כל השפעות ברוהניות ובגשמיות תלוי בשבת

ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים וארון ברית ה' נוסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה וגו', וי"ל דהנה ידוע שכל השפעות נשפע על ידי התורה הקדושה, ובתורה יש בחינות ימין ובחינת שמאל רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות לא תעשה כידוע, וכן הוא ענין השפעתה בחינת ימין ובחינת שמאל כמאמר הכתוב אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, היינו

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרכיבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בוכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרי' בהעלותך

מו"ה משה יוסף מיטעלמאן גי"ו
המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה יקותיאל אהרן רובין גי"ו
המלמדים: הר"ר עזרא בנעט שליט"א
והר"ר מרדכי מנחם שווארץ שליט"א

מו"ה משה אייזדארטער גי"ו
המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מו"ה אברהם שלמה לעבאוויטש גי"ו
המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארץ שליט"א

מו"ה מאיר משה מאשאקאוויטש גי"ו
המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארץ שליט"א

מו"ה אהרן הערש אינדיג גי"ו
המלמדים: הר"ר יעקב מאיר ראזנבערג שליט"א
והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מו"ה שלום האראוויטץ גי"ו
המלמדים: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מו"ה חיים אביש לאקס גי"ו
המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה יעקב יודא ווייס גי"ו
המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

מו"ה יואל שטיין גי"ו
המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה ישראל שפיטצער גי"ו
המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה משה מרדכי גרינפעלד גי"ו
המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה יצחק מיטעלמאן גי"ו
המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה מאיר יקותיאל יודא לאקס גי"ו
המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה חיים יוסף שווארטץ גי"ו
המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

הרב שמואל שלמה טעלער שליט"א
המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה טובי גדלי לעווי גי"ו
המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברון שליט"א

מו"ה מענדל ראזענפעלד גי"ו
המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הגדה הזו, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

דבש תמרים

**פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. ויתבאר דהנה הצדיק המוכיח את העם ומנהלם בדרך התורה ויראה המעלה את הנרות הם נשמות ישראל הקדושים צריך לבקש עליהם להשפיע עליהם שפע ברכה והצלחה כי אמרו אם אין קמח אין תורה ועיני יוכלו לעבוד את ה' בלב מהור וברוח נכון, וז"ש הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפן וסיי שלחן בצפון ומנורה בדרום, והמנורה מרמזת לחכמת התורה נר ה' ושלחן בצפון כי מצפון זרב יאתה, והנה הרוצה להחכים בחכמת התורה צריך ג"כ שלא יחסר לו מרף שלא יגיע לו ביטול תורה מחוסר כל, וז"ש וסיי שלחן בצפון ומנורה בדרום דמי שעוסק בחכמת התורה צריך שיהי ג"כ מה שעומד נגד המנורה והיינו בצפון שהיא שלחן המרמו לפרנסה, והו כוננת הפסוק בהעלותך את הנרות, כשתרצה להעלות נשמת ישראל נר ה' נשמת אדם להדריכם בדרך התורה, צריך לדאוג עליהם שיהי אל מול פני המנורה, והיינו שלחן בצפון שהיא מול המנורה העומדת בדרום להשפיע עליהם שפע ברכה, ואז יאירו שבעת הנרות שיהי אור התורה בתכלית השלימות.

(קדושת יו"ט)

☆

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. וי"ל לפי מה דאיתא במדרש שזי קני המנורה מכוונים נגד זי ימי השבוע, והנה אחז"ל כי גי ימים שלפני השבת שייכים לשבת הבאה וגי ימים שלאחר שבת שייכים לשבת שלפניהם, וא"כ נמצא דהנר האמצעי

רומז ליום השבת, שהוא האמצעי בין גי ימים שלפני השבת ובין גי ימים שלאחר השבת, והן נודע שהשפעת הקדושה השורה על האדם ביום השבת תלויה בהכשר מעשיו בימי החול, וז"ש בהעלותך את הנרות, היינו להעלות אל הקדושה את ימות השבוע שהם מכוונים אל נרות המנורה, תהיה כוונתך אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, הוא הנר האמצעי הרומז על שבת שעל ידי שיאיר בקרבן ימות השבוע כך יזכה להשפעות ביום השבת כי הא בהא תליא.

(דברי יוא"ל)

☆

וינש כן אהרן וכו'. ופירש"י להגיד שבהו של אהרן שלא שינה, ואפ"ל דהנה איתא במדרש דכוונת ציווי התורה אל מול פני המנורה יאירו זי הנרות היתה שכל הזי נרות היו מטיין לצד הנר האמצעי, כדי שלא יאמרו שמא לאורה הוא צריך, אך לכאורה יש להעיר ע"ז, הלא ידע שא"א להטות השלחבת בעצמה לצד האמצעי, דרך הפתילה היא נוטה לשם ולא האש, כי טבע האש שהשלחבת עולה למעלה ודולקת ישר, וא"כ הרי לא נתקיים מה שצויה השי"ת אל מול פני המנורה יאירו זי הנרות ועדיין יבואו למימר שמא לאורה הוא צריך, ולה מודיענו הכי דאהרן קדוש ה' כגודל תשוקתו לקיים מצות השי"ת הועיל בכח קדושתו שלא כדרך טבע האש שגם השלחבת היא נוטה לצד האמצעי בדרך נס, והו משי"כ רש"י"ל להגיד שבהו של אהרן שבגודל שבהו הועיל שלא שינה בין הפתילה להשלחבת אלא שניהם היו נוטים כאחד אל מול פני האמצעי.

(ברך משד)

בהעלותך את הנרות וכו', איתא במדרש זשה"כ יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו, ויבואר בהקדם מה שכתב בספר העיקרים לבאר מפני מה ביצירת כל הבעלי חיים נאמר בהם כי טוב, וביצירת האדם לא נאמר כי טוב, לפי שאין בבעלי חיים שום שלימות זולת שלימות המציאות, ולכן נאמר ביצירתם כי טוב, לרמז כי עם מציאותם מיד נשלם הטוב שאפשר שיהיה בהם ולא יקוה בהם שלימות אחר, אבל ביצירת האדם לא נאמר כי טוב, להורות כי הטוב המכוון באדם אינו הטוב המכוון בשאר הבעלי חיים, אבל יקוה שיגיע ממנו טוב אחר יותר נכבד, ולא יגיע הטוב עם מציאותו מיד, אלא אחר שיוציא הכחניות מן הכח אל הפועל אז יגיע אל שלימות המכוון בו שהוא שלימות התכלית, עכ"ל. ובוה יתבאר מאמר הכתוב בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, כי ידוע שהמנורה רומזת על חכמת התורה, ע"ד הכתוב כי נר מצוה ותורה אור, ואהרן הכהן היה מדליק את המנורה ועומד ומטיב את הנרות, הן נשמות ישראל, ובכח קדושתו סייע בידהם שיוזכו לזכך נשמותיהם להגיע לשלימות, וכ"ז היה בכח חכמת התורה שמשפע עליהם בעת הדלקת הנרות. ועל זה דרש המדרש יראו ה' את קדושו כי אין מחסור ליראיו, כי יראי ה' העוסקים בתורה ובמצות כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו מעבודת הבורא, אין אצלם שום חסרון, כי בעבודתם זככו עצמם ונתעלו במדריגה גבוה ונעלה והגיעו לשלימות האמיתית.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם

דרכו בקודש של מרן הבעש"ט הקדוש היה להאריך הרבה בתפילת שמונה עשרה ובפרט בשבתות וימים טובים שהיה מאריך בהם ביותר, קרה פעם וכמה מבני החבריא קדישא שלו נחלש לבם למאוד ואחר שסיימו את תפילת שמונה עשרה יצאו מביהמ"ד והלכו לטעום דבר מה כשלפי חשבונם ידעו שבחזרתם עדיין יעמוד רבם בתפילה ביני לביני סיים הבעש"ט את תפילתו וכשחזרו התלמידים וראו שרבם קיצר הפעם בתפילתו וכבר עקר את רגליו חלשה דעתם ואחרי התפילה הרהיב אחד התלמידים ושאל את הבעש"ט מה ראה אל ככה לקצר היום בתפילה, אמר לו הבעש"ט אמשיל לכם משל שידוע שטבע העופות ליסע בחורף אל ארצות החמות והנה פעם אחת ראו יושבי המדינות ההם בתוך העופות עוף אחד יפה ומהודר בכל הגוונים שבעולם שלא ראו כמוהו מעולם והוא יושב על עץ גבוה שאי אפשר לעלות עליו ולתפסו כששמע המלך מזה העוף ציוה לקבץ הרבה אנשים ויעמדו זה על כתפיו של זה עד שיוכל העליון לתפוס בידו את העוף להביאו אל המלך והנה בעת שעמדו האנשים כך זה על זה התחילו התחתונים שבהם להתפזר אנה ואנה עד שהעליונים שבהם נפלו ונתפצעו והיו למשל ולשיניה ולא עלה בידם כלום "כי עיקר כוונת המלך היתה שיהיו כולם מקושרים יחד ויהיו זה על זה" המשיך הבעש"ט ואמר הנה מה טוב היו כשהייתם מחוברים עמי בתפילה אבל כשעזבתם אותי לבדי וכל אחד פנה לדרכו הנה נפל הכל ומה שרציתי להשיג פרח ג"כ ממנו, וסיים לפרש בזה כוונת הפסוק שאמר משה רבינו עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם כלומר עמדו כאן אצלי ובזכותכם אשמעה מה יצוה ה' כי כוחו של משה הוא בזכות ישראל.

ויאמר ה' פתאום אל משה ואל אהרן

פע"א בא איש אחד להמלבי"ם כדי לבקש הסכמה על ספרו שהוא מוציא לאור, ישב המלבים והביט בספר ונתעכב על קושיא חמורה שהקשה המחבר על הנאמר במדרש שבע עשרה פעמים אנו מוצאים בתורה שדיבר הקב"ה אל משה ואל אהרן בעוד שלאמיתו של דבר אנו מוצאים שש עשרה פעמים בלבד, והוא הרחיב על כך את הדיבור בחקירות ובפלפולים, נפנה אליו המלבי"ם ואמר לו, האם אתה ספרת ומצאת רק שש עשרה פעמים, מפני שבטוחני שלא ספרת בעצמך אלא סמכת על המסורת האומרת שאחת עשרה פעמים נאמר בתורה: "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן", וחמש פעמים "וידבר ה' אל משה ואל אהרן", והתעצלת לבדוק, שהמסורה לא הביאה בחשבונה את הפסוק: "ויאמר ה' "

פתאום אל משה ואל אהרן" משום שהתיבה "פתאום" מפסיקה, ואכן ביחד עם פסוק זה המספר נכון הוא שבע עשרה פעמים כדאיתא במדרש.

האנוכי הריתי

בנו של חסיד אחד בא להשפת אמת והתאונן על אביו שאינו תומך בידו ואינו מסייע לו בפרנסתו, כשבא אביו החסיד אל הצדיק, שאל אותו למה אינו עוזר לבנו, כשהלה השיבו שאין לו, אמר לו הצדיק: בפרשתן כתיב: מאין לי בשר וכו' האנוכי הריתי וכו' אם אנוכי ילדתיהו ולכאורה קשה מאחר שכבר אמר מאין לי בשר א"כ מהו הנפק"מ אם "אנוכי הריתי" או לא, הרי אין לו בשר, אלא מוכח מכאן, שאם "אנוכי הריתי" ו"אנוכי ילדתיהו", אין טענת "אין לי" מספקת וצריך לטרוח ולמצוא תחבולות לפרנסת הבן.

ותשקע האש

פעם אחת נסע הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב זי"ע לשב"ק לכפר אחד הסמוך לעירו, בשעת קבלת שבת נשמע פתאום קול כי נפלה דליקה בתוך התבואות של בעל הבית שהתאכסן אצלו הצדיק, כשרצה בעל הבית לצאת ולהתעסק בהצלת הונו ורכושו, תפסו הרה"ק בידו ואמר לו: עמוד! אספר לך מעשה, הרבי ר' זושא מאינפאלי כשהי' משרת אצל רבו המגיד הק' ממעזריטש, ואמר תהלים סמוך לקבלת שבת בהתלהבות גדולה, נשמע קול המון שנפלה דליקה בתוך הבית מסיבת גודל חום האש הכוער בתנור, ובאשר ר' זושא היה מסיק העצים בתוך התנור התחילו לצעוק אליו: זושא, הנה בוער! ור' זושא המשיך באמירת תהלים עוד ביתר התלהבות, והאש בוערת והולכת, וצעקו אליו פעם שני' ושלישית, זושא, זושא! הנה בוער! השיב להם ר' זושא: ואם בוער מה בכך, הלא כתיב "ותשקע האש", ותיכף אז נשקעה האש, כך - סיים הרה"ק מקאלוב - גם אני אומר: כתוב בתורה "ותשקע האש", ואכן מיד נשקעה האש ומצאו לאחר מכן כי בתוך אוצר התבואה נתהווה כמו בור עמוק סביבותיו אשר שם נשקעה האש.

לעילוי נשמת

הרה"ח ה' ישראל טרעגער ז"ל

ב"ר יעקב ארי' הכהן ז"ל
גלביץ מיא' השו"ן תשס"ט לפ"ק

זו"ו האה"ח מרת צירל צפורה ע"ה

ב"ר משה יודא ז"ל
גלביץ מיא' שבת תשס"ה לפ"ק

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים,
כפתור ופרח משוקדים

אלדד ומידד מתנבאים במחנה. ובגמ' איתא (סנהדרין יז.) מה נבואה נתנבאו שאמרו משה מת יהושע מכניס וכו', ונראה דהנה אמרי' בגמ' (מגילה י"ח.) אמר רב דימי אמרי במערבא מלה בסלע משתוקא בתרין [מלה שוה סלע והשתיקה שוה שתי סלעים], דהנה כידוע הטעם שלא זכה משה להביא את בני ישראל מפני שחטא בזה שהכה את הסלע ולא דיבר אליו, ובהו יל"פ "מלה בסלע" אילו דיבר משה רבינו אל הסלע במילים, "משתוקא בתרין" הו' השניים - אלדד ומידד - שותקים, ולא היו מתנבאים "משה מת יהושע מכניס.

☆

אלדד ומידד מתנבאים במחנה. ובגמ' איתא (סנהדרין יז.) מה נבואה נתנבאו שאמרו משה מת יהושע מכניס וכו', וצ"ב מנא ילפינן דכן התנבאו, דהיכן רמו לן קרא. אך י"ל עפ"י דתניב (שמות כ"י.) ותרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתוהו, ולכאורה הרי יכלה לומר כי ממים משיתוהו, ומיותר נר"ן וה"א. אמנם הענין הוא כי ממי"ם ר"ת מ"שה מת יהושע מ'כניס, ולא רצתה לקרוא את שמו של משה על שם נבואה כזו, לכן הפסיקה ואמרה מן המים שהוסיפה ב' אותיות הללו, אבל אלדד ומידד היו מתנבאים במח-נ"ה, שהיו מוחים את הנו"ן וה"א, א"כ נשאר תיבת ממי"ם ר"ת משה מת יהושע מכניס.

☆

ויצעק משה אל ה' לאמר. וברש"י אי מה ת"ל לאמר אל השיבני אם אתה מרפא אותה אם לאו, והקש המפר הלא אי במשנה (ברכות פ"ה מ"ה) "אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא כשהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת, אמרו לו מניין אתה יודע, אמר להם אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל, ואם לא יודע אני שהוא מטורף" וא"כ למה הוצרך משה לבקש מהש"ת השיבני אם תרפא אותה ה"ל לראות בתפילתו אם שגורה אם לאו, ותרצו דבתפלה קצרה כזאת "אל נא רפא נא לה" לא שייך שיגור תפלה. והנה רש"י הקשה מפני מה לא האריך בתפלה, כדי שלא יאמרו ישראל על אחותו הוא מאריך בתפלה אבל בשבילנו אינו מאריך בתפלה, נמצא שפני קירבת המשפחה בין משה למרים לא הי' יכול להאריך בתפלה, וממילא לא היה יכול לדעת לפי שיגור תפילתו בפיו אם תתפלה או לא, אלא הי' צריך לבקש מה שידועו זאת, והנה בגמ' אי (ספ.) מנין אם שגורה תפילתו בפיו מקובל שנאמר (ישעי נ"ז, י"ט) בורא ניב שפתים שלום, ובוהו יל"פ מאמה"כ "בורא ניב שפתים" דכאשר שגורה תפילתו בפיו או "שלום" שיכול לדעת שהתקבלה תפילתו ושלום לחולה שעבדו התפלל, אך אימתי "לרחוק" כלומר כשמתפלל על אדם רחוק ויכול להאריך בתפילתו, אבל "ולקרו" דכאשר תפילתו היא על אדם קרוב, כתפילת משה על מרים אחותו, שאז צריך לקצר כדי שלא יאמרו על אחותו מאריך, או "אמר ה' ורפאתיו" שצריך לבקש מהקב"ה שיודיעו אם הוא מרפא אותה. (סייעתא דשמיא)

ועש כן אהרן, ופירש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, וצ"ב, וי"ל בהקדם דברי הילקוט עה"פ לא כן הרשעים וכו' על כן לא יקומו רשעים במשפט וכו' אמר ר' יודן אמר הקב"ה לרשעים אני בראתי העולם ב"כ"ן שנאמר ויהי כן ואתם אומרים לא כן שנאמר ולב כסלים לא כן, חייכם על כן לא יקומו רשעים במשפט והדברים מופלאים, ויש לפרש ע"פ המובא בשם המדרש בפסוק ויאמר אלקים יהי אור בכל העשיות נאמר בהם ויהי כן וכאן לא נאמר ויהי כאן מפני הרשעים שלא זכו באור ההוא של מעלה וגנו לצדיקים לעתדי לבוא עי"ש, ולפי זה מבואר המדרש הנ"ל כמין חומר אני בראתי את העולם בכך היינו שנאמר בכל העשיות ויהי כן ורציתי לברא כל העולם בכך ואף ביום הראשון בבריאת האור אבל אתם הרשעים אומרים לא כן פ"י שבגלל הרשעים לא נאמר בבריאת האור ויהי כן כיון שגנו האור ההוא על כן לא יקומו רשעים במשפט היינו לעתיד לבוא שאז הי' המשפט או לא תהיה תקומה לרשעים כיון שאז הי' האור הגנו וכיון שנגנו לצדיקים לא יהי להם רשות להשתמש בו, ואיתא בספרים הקדושים שאהרן הכהן ע"י הדלקת הנרות משך האור הגנו לביהמ"ק ולפי"ו יובן דברי רש"י"ל דהנה הקב"ה הוכרח לשנות רצונו כביכול בגלל הרשעים ולגנו האור וזה שינוי במעשה בראשית אבל אהרן הכהן ע"י הדלקת המנורה יועש "כך" אהרן שהוא המשיך האור הגנו לביהמ"ק ועשה בזה שיכול לכתוב זיהי כ"ן גם ביום הראשון וזה שבחו של אהרן שלא שינה את רצון הש"ת בעת בריאת העולם אלא השפיע האור הגנו בעולם.

☆

ועש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה. ופירש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה והנ"ל עפ"י שם בספ"ק תולדות יעקב יוסף וז"ל: ונראה לי דשמעתי בשם הרב החסיד מוהר"ל פיסטנר פירוש הפסוק (מלאכי ג.) אני ה' לא שנית ואתם בני יעקב לא כליתם, דהתוס' (קדושין לא.) הביאו משל לשפחה שהלכה לשאוב מים מן הבאר ונפל כדה לבאר והיתה מצטערת ובוכה עד שבאתה שפחת המלך לשאוב ובידה כלי של זהב ונפל אותו כלי שם התחילה הראשונה לשורר ואמרה עד עכשיו לא הייתי סבורה שיוציא שום אדם כדו שהוא של חדס מן הבאר כיון שאינו נחשב, ועכשיו מי שיוציא אותו של זהב יוציא כדו עמו, וז"ש בכל צרתם לא צר, כתיב באל"ף "לא", וקרינן "לו" בוא"ו, שעל ידי שלו עד דהיינו שהקב"ה גם כן עם צער, או לא צר, ניושע גם כן אטחנו ולא יה' לנו צער, ובוהו יובן אני ה' לא שנית, רצה לומר ל"א שהי' ראוי לכתוב באל"ף, שנית, דהיינו שאני קורא אותה בוא"ו לו, ועל די זה ואתם בני יעקב לא כליתם, וזה הי' כוחו של אהרן הכהן להשפיע טוב על ישראל עי"ו שישינה הלי"א להפכו ללו"ו בוא"ו וזה להגיד שבחו של אהרן שלא שינה היינו שישינה הלי"א להפכו ללו"ו בוא"ו. (חקל יצחק)

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בענין איזה ברכה ברכו על המן

והמן כזרע גר הוא (בהעלותך י"א ז')

שיטת רבינו בחיי והזוה"ק

הרבינו בחיי (בש"ח טו. יב) כתב דברכו על המן לפניו ולאחריו, עיי"ש.

ובזוהר הקדוש (בפרשתן) עה"פ ויבואו אילימה וכו' שכתב שם וז"ל: כל אינון בני הימנותא נפקי ולקטי ומברכאן שמא קדישא עליה וכו', בכל טעמא דאיהו בעי הכי טעים ליה ומברך למלכא קדישא עילאה וכו'.

שיטת הידי משה

בספר ידי משה על המדרש רבא (פר' נשא פ"ו) על הפסוק נפשינו יבישה ואין כל וגו' שמעתי בשם ירושלמי אחד, דהכי פירושו לפי דאיתא והנפש אשר לא תעונה וכו', והקשה בזוהר הק' הלא בכל מקום דכתיב נפש קאי על הנשמה ומאי עיניו שייך בנשמה. ומתרץ לפי שעיקר חיותו של הנשמה הוא הברכה, זה חלקה מן דבר המאכל, וא"כ במן אף שנשתנה לכל הטעמים, מ"מ לא היו יכולים לעשות שום ברכה רק מה שהיו רואים בעיניהם, וזה שאמרו נפשינו יבשה, וז"ש המדרש, דרי נפשות יבשים פי' שהנשמה יבישה מכח הברכות, (והוא כד' הבני יששכר שלא עשו שום ברכה).

שיטת הבן איש חי

בשור"ת תורה לשמה (א"ח סי' ס"ג) מביא הסברא שמובא בבני יששכר דישאל לא ברכו על המן שהי' יורד מן השמים משום שאין בו בירור, ומעיר עליו דאמת הוא שעל ידי הברכה יהיה בירור, מ"מ גם אם לא היו נצרכים לבירור נמי צריך לברך בעבור הודאה ושבה, ועי"ז משתלשל השפע בכל העולמות, והרי להדיא איתא בגמ' ברכות (מח). א"ר נחמן משה תיקן להם ברכת הזון בשעה שירד לחם מן ע"ש. ונמצא שהיו מברכים ברכת המזון על המן כמו שאר לחם, וממילא שמעינן שגם ברכה ראשונה היו מברכים דמאי שנא. ומה ששאלתם כיצד היתה הברכה שלו, הנה נמצא כתוב להרמ"ע ז"ל שלעתיד בסעודת לוי' יוציאו את צנצנת המן, ויאכלו ויברכו המוציא לחם מן השמים

בספה"ק בני יששכר (מאמר ג' במאמר שבתות) כתב וזה לשונו: והנה דכירנא כשהייתי מסתופף בצל קדשו של כבוד מחותני הרב הקדוש מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, נפל מילתא בפומיה לחקור האיך היה ברכת המן. ואני הייתי משיב שמצאתי להקדוש הרמ"ע מפאנו זי"ע (במאמר שבתות בסופו) שלעתיד לבוא בסעודת לוי' הנה אין סעודה בלא לחם, ויוציאו או צנצנת המן הנגזז, והוא נקרא לחם כמה דאת אמר (שמות ט"ו) הוא הלחם אשר נתן ה' וגו', ויברכו ברכה על המן המוציא לחם מן השמים, עכתו"ד.

וממשיך הבני יששכר, ונפל ויכוח בין החברים בדבר, ונענה א' מן החברין ה"ה הרה"ק ר' ישראל דוב זל"ה אשר כמדומה לא ברכו ברכה על המן כל עיקר, כיון שהוא לחם אבירים שהיה נבלע באבירים (כדאמר' ביומא עה) שלא היה בו בירור, כי כל עיקר הברכה לברר הניצוצין ולהפרידם מן הפסולת, ובהמן לא היה פסולת, ונהניתי מאוד כי לדעתי הדברים קרובים אל האמת, וייתי מתמיה לפי זה על הרה"ק הרמ"ע זל"ה שכתב שנצטרך לברך עליו לעתיד.

עוד שיטה חדשה בבני יששכר

ואח"כ מוסיף בספה"ק הנ"ל בתורת הנסתר... והנה המן הוא לחם מן השמים, וכשיתעלה עי"אכילתינו לאתא עילאה וכו' וכו', ולפי"ז י"ל בדרך אפשר הגם שלא היו מברכין בימות החול במדבר, אבל בשבת להיות דהאכילה הוא באתר קודש עילאה הוצרכו לברכה.

ובזולת דברי הרמ"ע זל"ה המובא לעיל, יש לומר דבאמת לא היו מברכין על המן בימות החול שום ברכה מטעם הנ"ל, אבל בשבת עם היות שלא היו מברכין ברכת הנהנין, עם כל זאת להיות שבת הוא קודש והאכילה בו כעין אכילת קדשים, היו מברכין ברכת המצוה אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול סעודת שבת וכו', וזהו מה שנראה לדעתי לפרש כעת, והשי"ת יודע את האמת. עכתודה"ק.

חשש ברכה לבטלה, דהרי כאן הדבר תלוי בדעת עצמו. (ועיי'ש שמאריך לזון בענין ברכת המוציא אם הוא מדאורייתא ובענין ברכה לבטלה).

קושיית הדברי חנוך על שיטת שוללי הברכה

ובס' הנ"ל הקשה על הסוברים דלא היו מברכין כלל, דבברכות (ל"ה) איתא בגמ' דברכה לפניא ילפינן מקל וחומר מברכה לאחריה, דכשהוא שבע מברך כשהוא רעב לא כל שכן ע"ש.

והרי מבואר בגמ' דמשה רבינו תיקן ברכת הזן על המן לברך אחריה, א"כ מדוע לא ברכו לפניא מקל וחומר.

ועוד קשה דהרי איתא (שם) כל הנהגה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו גזול להקב"ה דהא דכתיב לה' הארץ ומלואה היינו קודם ברכה והא דכתיב והארץ נתן לבני אדם היינו לאחר ברכה ע"ש, הרי מן התימה הוא לומר שלא ברכו על המן דהא המן היה מן השמים, והשמים לעולם לא ניתנה לבני אדם.

ואולי יש להצדיק את דבריהם עפימ"ש התוס בברכות (שם) דלאו קל וחומר גמור הוא, וכדביאר המהרש"א דאיכא למימר אדרבה היכא שכבר נהנה יש לו לברך אבל לפניו שעדיין לא נהנה לא יברך.

והקושיא השניה יש לתרץ דיש לומר דשאני גבי מן דכתיב בהדיא הנני ממטיר "לכם" לחם מן השמים, ועוד כתיב הוא הלחם אשר נתן ה' "לכם" לאכלה, א"כ אפ"ל דבכהאי גוונא אף אם לא היו מברכין מ"מ לא שייך לומר דמעל ונהנה מקדשי שמים או גזול להקב"ה, דהא ברצונו הטוב נתן להם המן ואמר לכם שלכם תהא, (וכן כתב בספר הזכות בעל החידושי הרי"ם זצ"ל עה"פ הנני ממטיר לכם לחם מן השמים).

שיטת הדברי חנוך והחמדת ישראל

ובתוך דבריו מסיק דהא אנן קיי"ל אם אמר שהכל יצא, ואפי' על היין ואפי' על הפת, א"כ לפי זה היו יכולים לברך על המן ברכת שהכל דקיי"ל שאם יש ספק בברכה אומר שהכל.

ובחמדת ישראל (ח"ב סי' י"ד אות ב') חידש שהיו מברכין על המן לפניו ברכת בורא פרי האדמה.

ע"ש, ונראה דישראל היו מברכין על המן הממטיר לחם מן השמים כמו לישנא דקרא דכתיב הנני ממטיר לחם מן השמים, וברוך היודע.

ביאור הדברי חנוך

ובס' דברי חנוך (הגלוח לסי' גן רוה עה"ת, במאמר ברכו במן בפר' בשלח) מבאר טעמו של הסוברים דלא ברכו כלל, דהנה בתורה כתיב וטעמו כצפיחית בדבש ופירושו כבצק שמטגנין בדבש, א"כ היו צריכין לברך עליו בורא מיני מזונות, אך יש לומר דהנה אנן קיי"ל דכל מין אוכל קובע ברכה לעצמו, ויש כמה מינים שאין יוצאין עליהם בברכה של חבירו, כגון אם בירך על פרי האדמה בורא פרי העץ לא יצא וכדומה.

וידועין ד' הרשב"א (בתשו' ח"א סי' יח) הטעם דאין מברכין על הצדקה כמו על שאר ברכות המצוה, וכן על כיבוד אב ואם, וכן על קידושין, דדילמא לא ירצה העני לקבל או האב, וכדאמר' בכתובות (מ.) אי אמרה לא בעינא ליכא מצוה ע"ש, וע"כ כיון שיש חשש שיהיה אחר כך ברכה לבטלה אין מברכין כלל.

והנה לפי מה שאמרו חז"ל שהמן היה נשתנה לכל הטעמים שהיה רוצה, א"כ למשל אם בשעה שהיה רוצה לאכול המן היה מברך בורא מיני מזונות ואחר כך ימלך ויתחרט ויהי' בדעתו לטעום טעם בשר וכדומה, א"כ בכהאי גוונא היה ברכתו הראשונה לבטלה, לכן אפשר לומר דמשום הכי לא היו מברכין עליו כלל.

אמנם זה אינו לפי מה שמבואר בתשו' חת"ס (א"ח סי' נד) וכן בשדי חמד (במערכת ברכות) דרק בדבר התלוי בדעת אחרים מצינו שיפטור בברכה, דאולי לא יאבה העני לקבל הצדקה ממנו, וכן על הדינים שמא לא יקבלו הבעלי דינין, ובזה חשו חכמים שתהיה ברכתו לבטלה, אבל באדם המברך בעצמו מסתמא אין לנו לחוש שמא ימלך ויתחרט ויעשה איסור של ברכה לבטלה.

ואף אם באמת ימלך לא מפני זה חשיבא ברכתו לבטלה, שמפני זה ימנעוהו מלברך וכו', עיי"ש. א"כ לפי זה כאן גבי מן לא שייך לומר דלא ברכו מחמת

קחו ברכה אל תוך בתיכם

נעמט אריין אין שטוב

דעם הייליגן רבי מאיר בעל הנס פושקע
פון כולל עצי חיים ד'סאטמאר בני ברק צדקת רבי מאיר בעל הנס

רופט: 917-880-2712

צו באקומען אונזער פושקע קען מען זיך ווענדן צו:
מו"ה יצחק אייזיק מנחם וויזל הי"ו
בבאי קודש פונעם כולל

שמה תשמה רעים האהובים

מריחוק מקום וקירוב לב, נביע בזה ברכת מזל טוב, קדם ידידינו וחברינו, הצמוד באהבה בקירות לבבינו, שמו הטוב הולך לפניו, יראת ה' חופפת על פניו, אוצר בלום בתורה וחסידות, "תורה ויראה" אצלו שלובות, ארי שבחבורה, גרס באורייתא תדירא, חן וחסד על פניו שורה, מקבל את כ"א בשמחה ואורה, נודע לעוז ולתפארה, מרבה להטיב עם אחרים, מעוטר במידות ומעלות יקרים,

החתן החשוב והמצויין, עדיו לתפארת ולגאון

כמר **יואל הלוי יודשעף** נ"ו

מחשובי יוצאי ישיבתינו הק' פה בני ברק יצ"ו
וממובחרי לומדי ישיבה ומתיבתא ת"י ד'סאטמאר קרית יואל יע"א

לרגל בואו בברית האירוסין למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

יהי רצון שהזיווג יעלה יפה כליל בהוד ובתפארת, יציץ ויפרח כגפן אדרת, ויזכה לבנות בית נאמן לישראל למשמרת, ע"ד ישראל סבא למזכרת, ויושפע לו משמי מרומא עילאה, הני תלת מילי מעליא, דבמזלא תליא, בני חיי ומזוני רויחי דורות ישרים ומבורכים עפ"י דרך הסלולה לנו מרבינו הק' בעל "דברי יואל", ויתברך בזאת הברכה אשר "ברך משה", בנים ובני בנים עוסקים ב"שערי תורה", מתוך שמחה ו"אורות חיים" לשם ולתפארה, אכיה"ר.

המברכים בלונ"ח

ידידיך וחברייך השמחים בשמחתך

אשר למדו אתך בצוותא חדא בישיבת מהר"ט ד'סאטמאר בני ברק

יודא צבי ראטער (ירושלים), יואל אברהם מאשקאוויטש (ירושלים), יואל מייזליש (ירושלים), מאיר מנחם זאב גראס, משה ווייס, משה פייערווערגער, יהודה ווייס, משה יואל אקער, ברוך כהנא, נתנאל לעוו, מנחם צבי ראטער, מאיר בנעט, יוסף יחיאל מיכל ווייסהויז, מנחם זאב קליון (לאנדאן), אליעזר קליון, יצחק אייזיק פייערווערגער, יוסף שלמה גרינבוים, מאיר אייזנבערגער, שמעון ווייס (ירושלים), משה טויסיג, משה הירש, שלמה זלמן לאנדא.

פניני התורה

פנינים והידושים בגמרא מס' הגיגה
הנלמד במסגרת חבורת "סודי התורה"

מ"נ ע"י אחד המגי"ש שליט"א

קורות ביתו של אדם מעידין 12

ונכנס רבינו ז"ל לאחד החדרים וראה שהמיטות סמוכות זו לזו, ופניהם חוברות איש אל אחיו, ורבינו ז"ל נזדעזע מזה והעיד לו על כך וביקש ממנו שישיטן בצד הכותל, והוסיף ואמר לו בדרך צחות, הנה איתא בגמרא (הגיגה ט"ז): **שלאחר אריכת ימיו של אדם קורות ביתו מעידות עליו על הנהגתו בביתו, ולכאורה יש לדייק למה צריכין קורות הבית, הלא בחדר משכבו יש שם שתי מיטות והם שני עדים שיוכלו להעיד על התנהגותו, אלא – סיים רבינו – אם המיטות קרובות זו לזו הלא קרובים הם ופסולים לעדות, ובמקום כזה צריכין קורות בית דייקא.**

בגמרא (הגיגה טז) **אבני ביתו וקורות ביתו של אדם הם מעידין בו, שנאמר (הבקוק ב יא) כי אבן מקיר תועק וכפס מעץ יעננה וכו'.**

ידוע שמרן רבינו הק' בעל דברי יואל הרעיש עוד בהיותו באורשויווא, והיינו בסידור מטות הבית, שישימו אותן סמוך להכותל, ובתקנות גדולות שתיקן רבינו זצ"ל בעיר סאטמאר בשנת תר"ח צ"צ (נדפסו במפר מכתבים דברי יואל) קבע רבינו ז"ל תקנה זו שלא להניח המיטות באמצע חדר השינה, כי אם אצל הכותל, וגם בבתי הילדים אסור.

ופע"א בהושענא רבה כשאמר "הושענא לינת

הצדק הושענא", דרש אז רבינו ז"ל בקול רעש גדול ואמר בתוך דבריו, שתהא לינת בני ישראל בצדק ולא ילין אדם ועבירה בידו, והמיטות היו מונחות כדת וכדון, כדת משה וישראל בכל הדורות עד היום הזה, ולא כדרכי המתחדשים הרוצים להתדמות לאומות, וע"י נאמר ובחוקותיהם לא תלכו. (עיי' בדברי יואל מועדים להושע"ר אות קמ"ד שנדפס דבר זה בבאור ובאורך.)

ופע"א אמר רבינו ז"ל בדרשה שיש להביא רא"י מהזקיהו המלך שהמיטות צריכות להיות ליד הכותל ממש, שנאמר (שם ישעי' ל"ה) "ויסב חזקי את פניו אל הקיר" וחזקי המלך הי' אז חולה שמוטל במיטתו, הרי לך מזה שמטתו הי' ליד הקיר. (וע"י בדברי יואל להו"ר מ"ש רבינו בה רמז נפלא בענין זה.)

*

ואגב נביא דבר צחות שאמר רבינו זצ"ל בימים ההם כשנסע פעם לבקר את אחד הגבירים בעיר גרוואסווארדיין שבנה לו בית חדש, והזמין את רבינו ז"ל להנכות הבית.

בגמ' (הגיגה טז) **והכמים אומרים נשמתו של אדם מעידה בו וכו', ויש אומרים אבריו של אדם מעידין בו שנאמר (ישעי' מג') ואתם עדי נאם ה'.**

והנה איתא במדרש ילקוט (הושע'מז'תקלב) שובה ישראל עד ה' אלהיך, רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר עד ה' אלהיך, אומרים ישראל לפני הקב"ה אם אנו עושיין תשובה מי מעיד עלינו, אמר להם הקב"ה לרעה נעשיתי לכם עד שנאמר (מלאכי ג ה) וקרבתו אליכם למשפט והייתי עד ממחר במשפטים ובמנאפים, ולשובה איני נעשה לכם עה, הוי שובה ישראל עד ה' אלהיך.

והקדק מרן דו"ז זל"ה בדברי יואל (לשבת שובה עמוד רסד) הלא כיון דלענין המעשים אמרו חז"ל (הגיגה טז) דאבריו של אדם מעידין בו, אם כן מאי קשיא מי מעיד בנו, הלא האיברים יכולים להעיד גם על התשובה. אמנם לפי האמור יובן כי כדי שיהיה אפשר להעיד על התשובה שבה יהרג מלאך המשחית, צריכים לעדותו של הקב"ה, כי הלא האדם בעונותיו הוא ברא המשחית ואין יוכל לבטלו, ועל כן צריכים דוקא לעדותו של הקב"ה שאינו מרחם רק על מעשיו ולא על מעשי האדם, ועל כן שובה ישראל עד ה' אלהיך.

ולמונה זו אנו מתפללים להשי"ת הושענא למענך בוראינו, כי אנו מבקשים שהשי"ת ירחם עלינו ועל עמו בית ישראל לקבל תשובתנו, ויהרוג כל המלאכים המשחיתים שנבראו על ידי העונות, ואע"פ שאתה הוא בעל הרחמים, מכל מקום ורחמיו על כל מעשיו כתיב, והיינו ברוב רחמיו הוא מרחם רק על המעשים שברא הוא יתברך, אבל המשחיתים הללו לא בראם הקב"ה ואינו מרחם עליהם, ולעומת זה על בני אדם שבראם הקב"ה הגם שאנו מלאי עון אתה מלא רחמים, ועל כן אנו מבקשים למענך בוראינו, שתרחהם רק על מה שבראת, וכיון שאתה בראתנו על כן תרחם עלינו ולא על המשחיתים, ותבטל כל המלאכים המשחיתים ותקבל את תשובתנו ברחמים, ועל זה אנו מתפללים הושענא למענך בוראינו הושענא.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

כסא דנחמתא

בשם קרוב לאלפיים תלמידי מוסדותינו הקדושים, נשגר בזה מריחוק מקום כוס תנחומים, קדם מעלת כבוד ידידינו החשוב והנעלה, נודע לשם ולתהילה, מעוטר בתורה ובגדולה, רחים ומקיר רבנן ותלמידיהון ואיהו גופיה צורבא מרבנן, תומך נלהב למוסדותינו הק' בכל עת ועידן, כביר המעש ורב פעלים, שמו הטוב משבחים ומהללים

מוה"ר משה ארי' פריינד הי"ו

מראשי קהילתנו הק' בעיה"ב לאנדאן יע"א

ואתו עמו אחיו החשובים וכל המשפחה שיחיו

המתאבלים מרה על פטירת אמם החשובה והצנועה

מרת ברכה ע"ה

בת הרה"ח ר' חיים ז"ל

תנחומינו הנאמנים ישעשעו נפשיכם, ונס יגון ואנחה ששון ושמחה ישיגוכם, וזכות החזקת תורה יגן עליכם, ותמליץ טוב בעדיכם, שמעתה ועד עולם ישמע אך קול ששון וחדוה באהליכם, עדי יקוצו וירננו שוכני עפר בביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

החותמים במדרש תנחומ"א

הנהלת המוסדות

מאמרים יקרים, ע"ד מוסר וחסידות שזורים
על סדר פרקי אבות נאמרים

על הפרק

פרק ג' משנה ב' - שנים שיושבין ואין מיניהם דברי תורה הרי זה מושב לגינם

המקום עושה רושם הן לטוב והן למוטב

עלי להזוועץ באשתי אמר הכפרי, והראה לאשתו את הבגדים החגורה והשעון הישן. הבגדים החגורה הנידה האשה ראשה לאות שלילה, אינם שווים מאומה, ניקח אם כן את השעון, ייתכן שסייע לנו לדעת לחלוב את הפרה שלנו מדי יום בשעת בוקר מדוייקת. הסכים בעלה והשעון עבר לרשותם

רבי יוסף מטארטשין וגבאו המשיכו בדרכם, ואילו הכפרי תלה את השעון בחדר השינה שלו, כדי שבכל בוקר ייטיב לשמוע את צלצול המכריז ואומר הגיע העת לחלוב את הפרה.

חלפו ימים והרה"ק רבי בער מראדושיץ זצ"ל הזדמן בדרכו לאורו הכפר, ולעת ערב נכנס לביתו של הכפרי וביקש ללון במקום.

העמיד הכפרי לרשותו את החדר בו תלוי היה השעון, והנה למרבה הפלא לא נתן רבי בער שינה לעיניו באותו הלילה, במקום לישון עבר עליו הלילה בשמחה ובריקודים, מדוע לא ישן הרבי כל הלילה - שאל הכפרי בעל הבית לעת בוקר, ומה פשר השמחה והריקודים התפלא.

אמור נא לי השיב לו הרבי בשאלה מנין השגת את השעון התלוי בחדר בו התאכסנתי.

ענה לו הבעה"ב לפני זמן מה הנה אבסן אצלי יהודי כלשהו, ומכיוון שלא היה בידו כסף מוזמן לשלם לי נתן לי את השעון הזה.

דע לך אמר רבי בער מראדושיץ "כי בגלל השעון הזה לא הייתי מסוגל לישון, כל אימת ששמעתי את צלצוליו המוריים שחלפה שעה, הכרתי בהם כי זהו שעונו של רבנו הקדוש החוזה מלובלין.

כל צלצול וצלצול של יתר השעונים המשך רבי בער מודיע לבעל השעון כי זמן מיתתו קרב והולך בעוד שעה, אך לא כן הוא אצל שעונו של החוזה מלובלין כל צלצול וצלצול מודיע כי זמן בואו של משיח צדקנו קרב והולך בעוד שעה, כה שימח אותי השעון בצלצוליו עד שלא יכולתי לישון וכל הלילה רקדתי מרוב שמחה.

מתאמרא ממשיה דהרה"ק המגיד מולאטשוב זי"ע (הובא בשפתי צדיקים פ' אמור) לבאר המשנה שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב ליציג שנאמר (תהלים א. א.) ובמושב ליציג לא ישב". דכשם שבמקום ישיבת צדיק יש רושם קדושה, כן במקום ישיבת ליציג ורשעים יש רושם טומאה, ובודאי כשיגיע אחר כך צדיק לאורו מקום יבלבל דעתו שלא יוכל לומר על אותו מקום שום דברי תורה, והוא ביאר אמרם ז"ל שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה, היינו שאינם יכולים לדבר דברי תורה, והו סימן בוודאי שבמקום הזה היה פעם אחר מושב ליציג, והו הרי זה מושב ליציג כבר מקודם לכן, עיי"ש באריכות.

*

ומידה טובה מרובה, שמקום שהצדיק יושב עליה אדמת קודש היא, כדאיא במדרש (רבה שיר השירים א' כ') "בית מדרשו של רבי אליעזר אבן אחת היתה שם והיתה מיוחדת לו לישיבה, פעם אחת נכנס רבי יהושע התתיל מנשק אותה האבן ואמר האבן הזאת דומה להר סיני וזה שישב עליה דומה לארץ הברית".

מסופר (הובא ביניה של תורה) שלאחר שנתבקש החוזה מלובלין זצ"ל לישיבה של מעלה, קיבל בנו הרה"ק רבי יוסף מטארטשין זצ"ל את חלקו בירושת אביו, בגדי מצי המיועדים לשבת קודש, חגורה, ושעון ישן שתדיר היה תלוי בחדר בו נהג אביו הק' ללמוד.

כשהיה רבי יוסף בדרך חזרה מלובלין מלווה בגבאי, החל לרדת גשם עז, כה חזק היה הגשם עד כי נבצר מהם להמשיך במסעם, והם נאלצו לחנות בכפר צדידי הדרך.

ימים אחדים שהו במעונו של יהודי כפרי עד שחדל הגשם, ואז תבע בעל הבית תשלום בעבור האכסניה.

כסף מוזמן אין בידי השיב לו רבי יוסף, אך מצוי באמתחתי חלקי בירושת אבי חפצים קדושים שעברו אלי לאחר הסתלקות אבי. ובדברו הוציא את החפצים מן השק והניחם על השולחן, ואמר לכפרי בחר לך חפץ ממאלה במקום הסכום שהזן תובע ממני.

שמעתי נפי קדשו של מוזה"ה (הישמת משה), בהיותו אבד"ק שינאווע והתפלל בהחדר שהתפלל בו הגאון הקדוש מהר"ש שמועלקי זלה"ה ורבינו הקדוש הנועם אלימלך זלה"ה, אז נפל עליו פתאום בליל שבת קודש אימה ופחד גדול עד סוף השבוע, ובשבת קודש שאחר זה בא בלבו אהבה ותשוקה נפלאה, וידעתי כי מתת אלהים הוא מוכח קדושת המקום, עכדה"ק. ובקונטרס תהלה למשה כתב בשם אביו הגה"ק ר' שמואל זללה"ה אב"ד גארליץ ששמע מפיו הקדוש זללה"ה, שפעם אחת נסע לאחת מהכפרים הסמוכים לשינאווע לצורך איזה ענין ולא היה מקום נקי ומופנה אצל הבעל הבית להתפלל בו, והראה לו הבעל הבית שיש לו גרון נקי בחצירו, ועמד בגורן והתפלל שם, ואחר זה שאל את בעל הבית אם כבר התפלל מי בהגורן הזה כי הרגיש שם קדושת המקום, ונזכר הבעל הבית שרבינו הקדוש בעל נועם אלימלך התפלל ג"כ פעם אחת בהגורן הזה.

(ייטב פנים, אבני זכרון אות ע"ב)

בעזה ש"ת

אחים לדעה
תלמידים וחסידים
תושבי קרית יואל יע"א

הכונו !!

למגבית השנתית

למען החזקת כוללנו הקי

**כולל "עצי חיים" דיסאטמאר
צדקת רבי מאיר בעל הנס**
המתנוסס לתפארת בבני ברק יצ"ו

אשר תתקיים אי"ה
בשב"ק פרשת כי תצא הבעל"ט

פרטים יבואו

**קיצור דינים, מבסקי הראשונים והאחרונים,
עם תוספת ביאורים וטעמים שונים**

הוקים להורותם

הלכות ברכות (ל"ו) המשך אפני אכילת פירות וירקות

נערך ונסדר ע"י הרב יהואל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

ירקות שאינם ראויים לאוכלם בפני עצמם

ירקות חיים [אינם מבושלים] שאין דרכם לאוכלם בפני עצמם, נחלק דינם לג' אופנים:

(א) ירקות שמפני חריפותם או מרירותם אינם ראויים לאוכלם בפני עצמם, ודרך אכילתם הוא בתערובת שאר דברים או עם פת - האוכלם בפני עצמם מברך שהכל (והיינו באופן שהאוכלם נהנה מהם, דאם אין באכילתם שום הנאה - אינו מברך כלל).

(ב) ירקות הראויים לאוכלם בפני עצמם ע"י הדחק אלא דרך בני אדם לאכלם רק עם פת או בתערובת של מאכלים אחרים - האוכלם בפני עצמם י"א דמברך עליהם ברכתם הראויה (שועה"ר סי' ר"ה סעי' א' ובסי' תע"ה ובחק יעקב שם סקט"ז), וי"א דמברך עליהם שהכל (שע"ת ח"א), ובמשנ"ב מסיק דטוב יותר לברך שהכל (שעה"צ סי' ז', והטעם כיון דמהמ"א משמע כן, וגם בדיעבד על הכל אם אמר שהכל יצא).

(ג) ירקות הראויים לאוכלם בפני עצמם אף שלא ע"י הדחק, אף שדרך בני אדם לאוכלם עם פת - מברכים עליהם ברכתם הראויה (פשוט הוא, דכל הנידון באחרונים הוא לגבי מיני ירקות הראויים רק בדוחק לאוכלם בפני עצמם כגון שום ובצלים, משא"כ הראויים לאוכלם שלא בדוחק ודאי ברכתם לא נשתנית, וכ"מ בס' ברכת הבית (שער ד' סי' ה') שכתב בדין הבצל דהיינו ירקות הראויים לאכילת ע"י הדחק).

חזרת [חריין], סלרי, פטרוזליה

חזרת בלחוד בלא דברים אחרים - ברכתו שהכל (תלוי במחלוקת ה"ל, ומקור הפלוגתא מובא בהל' פסח כדלהלן, במ"א סי' תע"ה סק"י) כתב דמי שאין לו ירקות לכרפס, ולוקח חריין (תמכא) אינו מברך עליו ברכת הנהנין כלל, מפני שאין הדרך לאוכלו כמות שהוא, והחק יעקב והשועה"ר שם חולקים וסוברים שמברך עליו בורא פרי אדמה כיון דראוי לאוכלו בחומץ וכיוצא בו, וכן כתב החת"ס בהגהות לשר"ע (סי' תע"ג), והרעק"א וכן המשנ"ב (בביאוה"ל סי' תע"ה ד"ה בטיבול) סוברים דאח"כ מחויב בברכה כיון דראוי הוא לאכילה, אולם ברכתו שהכל כיון דאינו ראוי לאוכלו בפנ"ע).

אולם חריין שאוכל בליל פסח כדי לקיים מצות אכילת מרור - בוודאי מברך עליו ברכתו הראויה (במשנ"ב בביאוה"ל שם מסיק דהאוכל חריין בליל פסח בכדי לצאת בו מצות מרור, מברך עליו ברכתו הראויה, והטעם דשאני מכל השנה דכיון דהתורה חייבו לאכול בלילה הזה היא אכילה חשובה דהא אחשיבה רחמנא לאוכלו כמות שהוא ועל כן יש לברך עליו ברכתו הראויה).

סלרי, פטרוזליה חיים - האוכלם לחוד כשאינם מבושלים מברך שהכל (והדרך לאוכלם בתערובות שאר דברים או כשהם מבושלים), וי"א דסלרי ראוי לאכילה בפני עצמו ויש לו טעם טוב ולפי"ז תהא ברכתם בורא פרי אדמה.

סלרי, פטרוזליה לכרפס בליל פסח - יש שכתבו ליקח פטרוזליה לכרפס (בחי"א כלל ק"ל ס"ה) מביא המנהג ליקח זאת לכרפס, וכן נהג בעל מנחת אלעזר זצ"ל, ובמ"א (סי' תע"ג סק"ד) תמה דהא אינו ראוי כ"כ לאכילה וברכתו שהכל, ולכרפס צריכים אדמה, ויש שכתבו ליקח סלרי כיון דיש לו טעם טוב (ש"ת חת"ס אר"ח סי' קל"ב) בשם רבו רבי נתן אדלער זצ"ל.

סלרי, פטרוזליה, שרש, מבושלים - על הגבעולים והשרש מברך בורא פרי אדמה (דתנו בתבשיל הן בכדי ליתן טעם טוב, והן בכדי לאוכלם בפני עצמם), ועל העלים מברך שהכל (דאינם מיועדים אלא בכדי ליתן טעם בתבשיל ולא בכדי לאוכלם בפני עצמם).

האוכל שומים ובצלים חיים - מברך שהכל (שומים ובצלים שהזקינו שהם חריפים מאוד ואינם ראויים לאוכלם חיים בלא פת, מפני שהם שורפים מאוד לכל"ע ברכתם שהכל (סי' ושא"ר אחרונים, מובא במשנ"ב סי' ר"ה סק"ה).

שומים ובצלים חיים כשהם רכים שראויים בדוחק לאכול לחוד, אלא דאין דרך בני אדם לאוכלם בלא פת - תלוי דינם במחלוקת השועה"ר ושאר אחרונים הנ"ל, והכרעת המשנ"ב לברך שהכל.

שומים ובצלים מבושלים - כבר הארכנו בגליון הקודם דתלוי במטרת בישולם, דאם מטרתם הוא ליתן טעם טוב בתבשיל - ברכתם שהכל, ואם מטרת בישולם הוא בכדי לאוכלם בעצמם - ברכתם אדמה.

בצל ירוק - העלים הירוקים של הבצל אינם חריפים, וישנם שאוכלים אותם כמות שהם לבדם ולכן ברכתם אדמה (בס' ברכת הבית (ש"ד סל"ב) כתב דעלים ירוקים של בצל ירוק כשהם חיים ברכתם אדמה, אולם אפשר שהוא כתבו לשיטתו דפוסק כשועה"ר שהבאנו לעיל, אמנם כיון דבזמננו הדרך לאוכלם לבדם לכן כתבנו שברכתו אדמה).

פלפל חריף - ברכתו שהכל (כ"ל), ואם כבשוהו או בישלוהו דראוי לאוכלו בפני עצמו ברכתו אדמה (דהיינו כשהדרך לאוכלו בפני עצמו).

אבוקדו בפני עצמו - מברך עליו פרי העץ (אף שדרך בני אדם לאכלו עם פת, עכ"ז לא נשתנית ברכתו כיון דראוי לאכלו שלא ע"י הדחק בפני עצמו כ"ל).

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

גה"ק רבי יהודה בן הצדיק רבי ישראל זי"ע אסאד

בעל "דברי מהרי"א, שו"ת יהודה יעלה" יומא דהילולא כ"ג סיון (תרכ"ו)

גה"ק רבי יהודה אסאד זי"ע נולד בשנת תקנ"ז לאביו הצדיק רבי ישראל ז"ל, אביו הי' איש צדיק תם וישר הנהנה ממיגע כפיו ושימש כחייט בעיירה הקטנה אסאד הסמוכה לעיר פעסט, ולמרות שפרנסתו הי' בעצמו לא נהנה מעולם משאריות סחורה שהשאריו על ידי לקוחותיו כדרכם של חייטים, אלא חלקם לנצרכים, ולפני פטירתו צוה שיעשו לו הארון משלחן עבודתו כדי שאלה יעידו לפני שוכן מרומים על יושרו.

בהיותו נער בן י' שנים נפטר עליו אביו וכבר אז הסעיר את הקהל בהספרו הנרגש, אמו הוליכתו לעיר סודיעץ לישיבתו של הגאון רבי פאלק ביכלר ז"ל, וכראות הגאון רבי פאלק כי הנער הולך וגדל, השתדל אצל אחיו רבי אהרן ביכלר אשר כיהן אז כאב"ד בעיר סערדהעלי והרבין תורה לעלוויים, שיצרפו לישיבתו ולדאג לכל צרכיו. עורו בחור צעיר לימים כיבדוהו פעם לדרוש בביהמ"ד שבוער, דרשת הנער נעשית לשיחת היום, וגדולי הלומדים פלפלו בה, עפ"י עצת רבו החליט אז לנסוע לישיבה המפורסמת של גה"ק ר' מרדכי בנעט זצ"ל בניקלשבורג, כדי להגיע לשלימות תורה ויראה, הגר"מ בנעט גם קירבו ביותר, ומיד הטיל עליו להשמיע שיעור בישיבתו הגדולה לקבוצה של חמישים בחורים, וצוה שיהי' סרים למשמעתו, רבו גם הסמיכו על לימוד הקבלה ואכן ידיעותיו הי' עצומות בחלק זה כבר מנעוריו, רבו גה"ק רבי מרדכי הי' אף נוהג להסדיר שיעוריו מתוך שקול מראש להערותיו של תלמידו המהרי"א, ולא פעם שמעוהו כשהיא העיר לעצמו ז"אם ילפלל תלמידו יהודה וישאלני כך או כך, אשיבנו בדרך זה, ואם ילפלל גם על זה, אהי' נאלץ להשיבו בדרך זו".

מתחלה שמש בקודש בתור דומ"ץ בעיר סערדהעל, כאשר נתפנה מקום הוראה בעיר סערדהעל נתן בו רבו הגאון ר' אהרן סודיעץ את עניו כראוי למשרה זו, אמנם הי' שם עוד שני תלמידי חכמים מתלמידיו של בעל החת"ס זי"ע שחלק מאנשי העיר תמכו בהם, וכדי למנוע מחלוקת חובא הדבר להכרעת שלושה גאונים, גה"ק רבי מרדכי בנעט, גה"ק בעל החת"ס סופר, והגה"צ ר' פאלק סודיעץ, והם קבעו פה אחד שהמהרי"א יקבל את המשרה, אך לאחר חמש שנים פנו אליו קהילת רעטה הסמוכה לפרעשבורג שיעבור לכהן בקהילתם, המהרי"א הסכים בתנאי שיקבלו עליהם לכלכל מספר בחורים לכל צרכם, והם נענו לכלכל ששה בחורים, לאחר תקופה קצרה עבר בקהילת סעמניטץ אשר היתה עיר מלאה תלמידי חכמים וסופרים, עשרים ואחת שנה כיהן בסעמניטץ, אך לאחר מכן נתפנה מקום הרבנות בסערדהעל ששם קיבל חלק ענק מתורתו וגם כיהן שם מתחלה כדומ"ץ, וגדולי העיר החליטו למנות אותו לרב ואב"ד וזכה להערצת כל הציבור, ואכן שימש שם ברבנות עד יומו האחרון עלי אדמות יום כ"ג סיון שנת תרכ"ו לפ"ק שאו השיב את נשמתו ליוצרו.

בקנאו את קנאתי

הי' אחד מראשי המערכה כנגד פורקי עול שהתחילו בימים ההם להשתלט על חיי הציבור, וכל ימיו הגן במסירות נפש על משמר "מנהגי ישראל" במשך כל ימי תקופת חייו התלקחה המערכה נגד מגיפת ההשכלה שיצאה מברלין ע"י מנדלסון וחבריו, ומשם התפשט למדינת אירופה, רבים מרכי הלבב נפלו קרבן להתבוללות, קהילות מפוארות בעלות עבר תורני היסטורי בתורה ויראה נפלו קרבן למגיפת ההשכלה, אנשי ריפורמה יצא באספתם הידועה בברונישוויג להכניס שינויים במנהגי ביהכ"נ, וגם שינויים על חיי היהודי, הרבנים היראים יצאו למערכה נגד העדה הרעה הנועדים על ה', ובראשם הי' המהרי"א שלחם בכל תוקף נגדם.

בשנת תר"ח כשהרבה מדינות השתחררו מאפטרופוסות וזה והקימו מדינות עצמאיות משלהם, ונתבטל הרבה גזירות קודמות, הוחל גם בהקלת חוקי האפלי' שהי' נוהגים כלפי היהודים, הרבה גדולים הודו לה' מתוך צפיה ותקוה לביטולם המוחלט של חוקי האפלי', מאידך הי' בקרב ראשי קהילות כאלה שריח ריפורמה נדף מהם שקצרים נפשם ודחקו את הקץ, ותמורת קבלת השיון הי' מוכנים להשתלבות בקרב הגוים, אך מן השמים סייעו והיהדות החדרית לא נתפסה לרוח הזמן וגדולי התורה התיצבו במערכה כנגדם, כשהמהרי"א משמש כאחד הראשים במלחמה זו ומסופר שכאשר שמע שהרפורמים מתארגנים, קרע קריעה בבגדו כנגד הלב מרוב צער על עלבון התורה, ועל כל דבר קטן שראה או שמע באיזה קהילה שהוא

גם ביזמו האחרון שעות מועטות לפני פטירתו, הרצה עוד שיעורו הקבוע לפני תלמידיו, וכיון שהרגיש כי יום פטירתו היא קיצר הפעם בפלפולו, כדי שיוכל לסיים את המסכת שלמדו אז, אז בלילה עוד כתב תשובות על שאלות שבאו לפניו, ותוך כדי כתיבתו אחר כצות לילה, נפל עטו מידו, והכריז בהתרגשות: עד כאן תחום שבת, בני ביתו הרגישו כי חלה הרעה נוספת במצב בריאותו, ועמדו להזעיק רופא אמר להם "הנכם מרעישים על לא דבר וכבר הגיע זמני להפטר מהאי עלמא דשקרא", ואמנם כמחצית שעה לאחר מכן עלתה נשמתו הטהורה למקור מחצבתה, אור ליום כ"ג סיון תרכ"ו.

לחם בכל תוקף לבטלם, פעם נודע לו כי בעיר הולכים לבנות מגדל על גג ביהכ"נ כמנהג הגוים מיהר להרוץ להם מכתב חרוף בעברו פעם ליד ביהכ"נ ריפורמי שעל גגו ה"י מגדל מהבימה ה"י במזרח ביהכ"נ ולא באמצע כמנהג ישראל וכן בלי מחיצה, וכדו', העיר למלוויו בכדייתו "הלא אין זה ביהכ"ס אלא תיבת נח אשר כתוב בו מבית ומבחוץ בכופר הדייט בין מבפנים ובין מבחוץ בכפירה.

פרשה מיוחדת בעמידתו האמיצה על משמר היהדות, מהווה התנגדותו נגד הקמת סמינר לרבנים, והוא ה"י ראש מהדברים במשלחת הרבנים של גדולי הדור אצל הקיסר כדי לבטל הגזירה, והקיסר ה"י מאד נרגש מהמשלחת וביטול הגזירה, ולבסוף ביקש להתברך מהגדול שבהם כולם הצביעו עליו, אך מקודם סירב בענותנותו, אך לבסוף ברכו שיזכה לאריכות ימים, וכן ה"י שישב על כסא המלכות כשבעים שנה.

יְקוּל שׁוֹפֵר הַלַּךְ וְחֻזֵק

באותו זמן בשנת תר"ח בשעת שהקל קצת על היהודים, התקוממו צוררי היהודים בראשות הכומר הורבאן ימ"ש, לעשות בהם כטוב בעיניהם, הם הלכו מעיר לעיר והרגו והרסו ובזזו ממנון של ישראל, והרבה קהילות התמוטטו אז, באחד הימים נפוצה שמועה שהכנופי עומדים להופיע בעיר סעמינטיץ שכיחן אז המהרי"א בליל חג הפסח, אימה גדולה נפלו על כל העיר, אך זו נתגלה המהרי"א בגבורתו ובקדושתו, כינס כל תושבי העיר לבוא ולערוך את הסדר בביהמ"ד בצוותא, כחצות קרא לעשרה מתלמידיו והורם לצאת מחוץ לעיר וכאשר יראו כי הם מתקרבים ימהרו להודיעו, ואמנם תוך שעה קלה חזרו התלמידים בבהלה, כי הצורך הורבאן ומחנהו הגדול מתקרבים לעיר, ויורד כל העם אשר בביהמ"ד, אולם הוא הרגיעם על תיראו התיצבו וראו את ישועת ה', ויקח בידו את השופר שבו ה"י תוקע ברה"ה, נתעטף בטלית ויצא יחידי לקראת הצוררים, אך יצא מן העיר והנה המחנה ובראשם הורבאן לקראתו, אך הוא לא אבד עשתנותיו, ונטל השופר ותקע תקיעה גדולה, ומיד חיל ורעדה אחזה כל המחנה, ונסו בבהלה ורמסו בתוך מרוצתם אחד את השני, ולמחרת מצאו כמה מאות פגרים ליד כניסת העיר, והצורך הורבאן אמר אח"כ שראה ניצב לפניו איש שגובה קומתו הגיעה עד לשמים, כן יאבדו כל אויביך ד'.

אַחֲרֵית יָמָיו

בשנותיו האחרונות עבר עליו אסונות במשפחתו, ותוך תקופה קצרה נפטרו חתנו הגאון ר' יונה רייכרט, ובנו האברך העילוי ר' מרדכי שהשאיר אחריו אלמנה ובנים קטנים, הרופאים קבעו אז שגופו מחלש מאד ויעצהו לנסוע למרחצאות ובתחלה לא רצה, כי לא רצה לשנות מנהגו לא לנסוע למרחצאות כל ימי חייו שכן זמנו ה"י יקר, רק כאשר מצב בריאותו נתערער ביותר נסע לכמה ימים בלבד באמרו הלא עיקר נסיעתי כדי למלאות פקודת הרופאים שחז"ל ציווני על כך, וא"כ עשיתי המוטל עלי.

לוח ההילולא

כ"א סיון

❖ רבי שלמה שפירא ממונקאטש ב"ר אלעזר מלאנצהוט - תרנ"ג

כ"ב סיון

❖ רבי יחיאל מיכל מנעמרוב ב"ר אלעזר - ת"ח

כ"ג סיון

❖ רבי יהודה אסאד מסערדעהעלי ב"ר ישראל (ש"ת יהודה יעלה) - תרכ"ו

כ"ד סיון

❖ רבי ישראל חיים פריעדמאן אב"ד ראוהוב ב"ר יודא (ליקוטי מהרי"ח) - תרפ"ב

כ"ה סיון

❖ רבן שמעון בן גמליאל - ג"א תתע"ה
 ❖ רבי ישמעאל כהן גדול בן אלישע - ג"א תתע"ה
 ❖ רבי ארי' לייב ב"ר אשר (שאגת ארי') - תקס"ה
 ❖ רבי חיים סופר אב"ד פעסט ב"ר מרדכי אפרים פישל (מחנה חיים) - תרמ"ו

כ"ז סיון

❖ רבי יחיאל מיכל מקורימא ב"ר צבי מנחם מאניפולי - תרט"ז

כ"ז סיון

❖ רבי חנניה בן תרדיון - ג"א תת"ל
 ❖ רבי מאיר מאיזנשטאט ב"ר יצחק (פנים מאירות) - תק"ד
 ❖ רבי נפתלי צבי בראך אב"ד מאגענדארף ב"ר שאול (דבר נצב) - תש"ד
 ❖ רבי רפאל זילבער אב"ד פריימאן ב"ר משה - תשנ"ה

כ"ח סיון

❖ רבי משולם פייש מטאהש ב"ר מרדכי - תרל"ג

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — עג — בלתי מוגה

יום א' פרשת בא תשס"ט לפ"ק

ביקור כ"ק אדמו"ר הגה"צ רבי יצחק דוב יונגרייז שליט"א

אדמו"ר מגארליץ בארא פארק

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

ער איז געווען פון די תלמידים פון חתם סופר וואס זענען געווען ביי זיין הסתלקות, מ'פארציילט אז דער חתם סופר האט איהם ארויס געשיקט ווייל ער איז געווען א כהן.

האדמו"ר מגארליץ: קודם האט ער איהם געשיקט רופן אז ער זאל איהם איבער זאגן א חידוש (ממון החת"ס שנשכח ממנו), שפעטער האט ער איהם געזאגט "מנחם, גייען זי

האדמו"ר מגארליץ מפר לרבינו שליט"א מכתב הזמנה לריגל נישואי בתו תחי' למזל טוב

וכשראה רבינו את שם הכלה נענה ואמר:

רבינו: איר ווייסט דאך אוודאי וואס דער נאמען "הינדא" איז, דער נאמען הינדא איז שם אדנ"י, אזוי שטייט אין דברי חיים ביי שמות נשים (אות ה').¹

האדמו"ר מגארליץ: מיין מאמעס מאמע איז געווען א טאכטער פון רבי דוד פרידמאן (אב"ד צעהלים), און דער רבי דוד פרידמאן איז געווען א איידעם ביי רבי מנחם כ"ץ (מק"ק פראסטיץ ואח"כ אב"ד צעהלים), און רבי דוד פרידמאן'ס רעביצין האט באמת געהייסן הינדל.

רבינו: יא, הינדל מיט הינדא איז צוויי אנדערע נעמען, ס'איז ענליך, וועגן דעם האט מען נישט געוואוסט, און מ'האט געמיינט אז ס'איז הינדא.

האדמו"ר מגארליץ: אזוי האב איך געקריגן א גוטן נאמען.

רבינו: רבי מנחם כ"ץ איז געווען א תלמיד פונעם חתם סופר,² דער חתם סופר ברענגט איהם אפאר מאל אראפ ביי זיינע חידושים.³

² ידוע שהיה נחשב בין תלמידיו הקרובים של מרן החתם סופר והיה קשור בכל נימיו נפשו לרבו הגדול ולא זה ידו מתוך ידו, ומחמת דביקותו המופלגת במרן החת"ס לא רצה לישא אשה רק בפרעשבורג כדי שיהי' סמוך ונראה לרבו, ואף שמחמת זה נתאחר הדבר לא רצה בשו"א לילך מפרעשבורג, וכך למד שבע עשרה שנה אצל מרן החתם סופר, עשר שנים לפני התנתן ולאחמ"כ עוד שבע שנים בהיותו אברך סמוך על שולחן חותנו, וכמו כן לא אבה לשמוע שום הצעת רבנות שהיתה עומדת להרהיקו מפרעשבורג כי נפשו היתה קשורה בנפש רבו הגדול בעבודת אהבה, רק כאשר פנו אליו ק"ק ראנינדאף הסמוכה לפרעשבורג נענה להם אף כי היתה קהילה קטנה, כי ע"י כך היה יכול להשאר במהיצת רבו.

וכמו פנים אל פנים אף רבו הקי' הראה לו חיבה יתירה, וידוע שעל אף שמרן החת"ס הסתיר את בקיאותו ועבודתו בחכמת הנסתר, והי' אומר שאין לו עסק בנסתרות, אמנם ליחידי סגולה מתלמידיו גילה כוחו בסתרי תורה, והוא הי' אחד מהם.

³ עי' בחידושי חתם סופר עמ"ס בבא בתרא (דף ד ע"א) "ועורני תלמידי הבח' המופלג כ"ה מנחם כ"ץ שיהי'", וכן בחידושי חת"ס על מס' הולין (דף ל ע"א) "אמר תלמידי הרבני המופלג מו"ה מנחם פרוסטיץ כ"ץ", ועוד שם בריש פרק ראשית הגז, עיי"ש.

¹ וז"ל שם: ודע דשם זה הינדא, לפי דעתי נזא מצירוף של שם הקדוש הנקרא [אדנ"י] שיש צירוף כזה [נד"א], והיא נוספת שהוא ה"א בתראה משם הנכתב, עיי"ש.

התונה מאכן און איך האב נישט?“, האט איהם דער חתם סופר געזאגט „און וועגן דעם פארשמירסטו 'מייך פנים?!"⁶ **הארמו"ר מגארליץ:** היינט איז ארויס געקומען א ניי ספר וועגן נכדי טשערנאביל, און דארט איז דא צוויי נייע בילדער וואס זיי האבן געטראפן, ווי דער זיידע רבי מאטעלע הארנאסטייפלער זיצט דארט ביי א טיש מיט א חלה.

מייך שווער (כ"ק הרח"צ רבי ברוך האלבערשטאם ז"ל מגארליץ בני ברק) האט מיר פארציילט, אז ס'איז דא א בילד פון רבי מאטעלע (הני"ל, שה"י אבי אמו של חתונה) ווי אזוי ער קוקט אראפ. האט מיר דער שווער געזאגט אז ס'איז געווען א איד וואס האט געדארפט התונה מאכן, און האט געוואלט אראפ כאפן א בילד פונעם זיידן (כי הי' עני ואביון ורצה למכור את התמונה שיהיה לו מעט כסף להתנונה), דער זיידע האט דאס געזעהן, האט ער איהם געזאגט, "דו דארפסט דאך האבן א געהעריג בילד", האט זיך דער זיידע אויפגעשטעלט און האט אראפ געקוקט און יענער האט אזוי געכאפט א בילד.

ארויס, די גסיסה האט זיך אנגעפאנגען, ווען ער איז אראפ געגאנגען אונטן האט ער שוין געהערט פון אויבן זאגן שמע ישראל.⁴ **רבינו:** רבי מנחם כ"ץ האט נישט געהאט קיין קינדער פון די ערשטע רעביצין, נאכדעם האט ער התונה געהאט נאכאמאל ביים זעלבן שווער.

הארמו"ר מגארליץ: זיין שווער האט געהייסן רבי בער פרענק (מטובי העיר פרעשבורג בימי ההתם סופר ואחריו בימי הכתב סופר).

רבינו: דער רבי בערל פרענק האט געמאהלן דאס בילד פונעם חתם סופר. ווען ער האט געוואלט נעמען פאר א איידעם א בחור א תלמיד חכם – דאס איז געווען רבי מנחם כ"ץ – האט ער גענומען די בילד פונעם חתם סופר וואס ער האט געמאהלן פאר זיך, און געלאזט דרוקן פון דעם אסאך בילדער, און האט דאס פארקויפט, אזוי האט ער געהאט געלט פאר נדן.⁵

ווען דער חתם סופר איז געוואר געווארן פון דעם, האט ער איהם געלאזט רופן, האט ער זיך אנגערופן "וואס זאל איך טוהן, זאל איך מיך פארשמירן מייך פנים ווייל איך דארף

6

עין בס' שלחן מלכים (דף רח) שלמון החתם סופר בא זקן ונשוא פנים בקובלא שבתו הגדולה הגיעה לפרק בתולה נשאת ואין לאל ידה להשיאה, וזולת אם מרן הח"ס יניה לו לצייר צורתו הקדושה ולמוכרה לרבים, ומרן השיב הגם שאין דעתי נחה לעשות פאטאגראפיע, יען שהוא מושכת ולוקחת מעט מזויי טוהר אדם, אעפ"כ בשביל מצות המנסת כלה אסכים, והניח לו לעשות הפוטאגראפיע ע"ל.

אולם ראה בס' אגרות סופרים (שם) שהחת"ס התרוג מאד על הסופר דקהלת פרעשבורג מי' בער פרענק ז"ל שצייר תמונתו, ואף שהצטדק שעשה זאת לפי שלא הי"ל לצרכי נדוניה, לא קיבל את תירוצו, ואמר לו הצייר שעשאו כי אם לא לא יוכל להראות פניו לבעלי חובו ובלשון דייטש ער וועט ניקסט קענען וואשען זיין פנים ענהו החת"ס איר ווילט אייך אייער פנים נישט צו וואשען געבן, גיבט איר מייך פנים צו וואשען, עיי"ש, [עיינן בתשו' מהר"ם שיק (ס' ק"ט) שמכבר לאיסור, ואגב עיין בתשו' שלמת חיים מהאון רבי יוסף חיים זאנפעלד זצ"ל גאב"ד ירושת"ו (ס' תשע"ג) שדן בענין אי יש איסור גזל לצלם אדם שאינו רוצה, ומביא שם גם תשובה מהאון מראגאטשאוו זי"ע].

ומענין לענין יש לציין שמשופר על א' שהגיע לגדול א' ורצה לצייר דמות תבניתו, והוא סירב בתוקף, אמר לו הנ"ל בלשון מליצה: 'אור פינך עלינו אדון נשא' - תן לי לצייר צורתך, ושקל אשא, 'בבית נכון ונשא' - ועי"ז אוכל למוכרו בבתי ישראל ולהביא טרף לבית.

ועי' עוד בגליונינו לחג הסוכות העע"ט במדור "לא תעשה כל תמונה" שהארבעו בענין זה, ומשם תדרשנו לטובה

4

בערב סוכות שנת ת"ר הוא השנה האחרונה של החת"ס עלי אדמות, שלח החתם סופר שליח לתלמידו רבי מנחם כ"ץ שהיות שלפני כמה שנים אמר לו חידוש בסוף מסכת סוטה, וכמעט שנשכח ממנו על כן הוא מבקש שייכיר לו, ומשום אייה סיבה לא הגיע המכתב לידו רק עד כ"ה תשרי יום פטירתו של רבו, והוא לא ידע שרבו נחלה בהושענא רבה כי הסתירו ממנו, וכשהגיע מכתב לידו הי' הדבר לפלא בעיניו למה צריך רבו עכשיו לידע החידוש, אך בכל זאת הכין עצמו לנסוע, וכאשר ראו שהוא מתכוון לנסוע גילו לו את מצבו של רבו, אז הבין למה צריך רבו לדעת את החידוש, ואין לדרכו בעוד נשמתו בו להגיע לרבו, וכשהגיע כבר הי' אנשים רבים סביבות הבית של החתם סופר, ובקושי פלס עצמו דרך להגיע לרבו, כשהבחין בו רבו נתן לו שלום, ותיכף התחיל להגיד את החידוש לפני רבו, ותיכף כאשר סיים לומר את החידוש אמר לו החתם סופר והראה לו בידו שייצא שהוא הי' כהן, וכשהגיע לחצר הבית כבר שמע שמע ישראל, ואמר רבי מנחם, אצלי ברור שרבי המתין ביציאת נשמתו עד שהייתי למטה ברחוב.

5

בס' אגרות סופרים (ח"א מסבב בא) נדפס מכתבו של האון רבי עקיבא אייגער אל חתנו החתם סופר, זו"ל: "גם הגיע מכתב היקר ר' בער משם עם הפארטע [תמונה]", ושם למטה בהערה נדפס סיפור הנ"ל.

הוישט בלי שום נקב וכו'), ⁷ אבער שפעטער האט ער געזאגט אז ענדערש וואלט ער נישט געדארפט עסן קיין פלייש כדי צו לערנען ביים חתם סופר. ⁸

רבינו: דער ייטב לב האט זיך מתאונן געווען דערויף, ער האט געזאגט אז א שאד אז ער האט נישט געלערנט אין פרעשבורג אין די ישיבה, עס וועלט אים צוגיין געקומען ביים שרייבן א תשובה.

האדמו"ר מגארליץ: דער מעגלי צדק - דער דענעשער רב (הגה"ק רבי מנחם מענדל פאנעט זצ"ל) - האט יא געלערנט דארטן, האט ער געזאגט אז ער האט אכטונג געגעבן צו עסן נאר פון וואס דער רבי (מרן החת"ם ז"ל) האט געגעסן, און ער האט געזאגט "איך בין זיכער אז פון הימל האט מען געהויבן דעם רבי'ן וואס ער עסט". (כמו שאמרו ח"ד (ניצח ז') השתא בהמתן של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מכיח תקלה על ידם צדיקים עצמן לא כל שכן, ובתוס' שם כתבו דדוק גבי מידי דאכילה אמרנן כן דגנאי הוא לצדיק שאוכל דבר איסור, עיי"ש)

רבינו: דאס בילד איז נישט געמאהלן, דאס איז שוין א אנדערע תקופה געווען ווי דעם חתם סופר'ס צייטן, דעמאלטס איז דאס געווען א גרויסע מאשין מיט א גלאז.

האדמו"ר מגארליץ: רבי מנחם כ"ץ איז געווען א זקן מופלג - באלד הונדערט יאר (נולד בשנת תקנ"ח ונסתלק ט"ז אדר א' תרנ"א בחיותו כן צ"ו שנים) - און אויף די עלטערע יארן ווען ער איז געוועהן א אלמן, האט ער געהאט א פרוי וואס האט איהם באדינט, פאר די פטירה האט ער איר געזאגט, "וואס זאל איך דיר באצאלן אויף דעם וואס דו האסט מיך אזוי באדינט?", ווייסטו וואס? "מיין רבי (מרן החת"ם ז"ל) האט מיר געזאגט אז זיין רבי הגה"ק רבי נתן אדלער האט איהם געזאגט, 'אז ער וועט איהם געבן א שטיקל פונעם לויטן וואס ער וועט באקומען', האט מיין רבי דער חתם סופר אמאל פאר מיר געזאגט אז פון דעם שטיקל וועט ער מיר געבן', האט רבי מנחם כ"ץ געזאגט, "פון דעם שטיקל וואס איך וועל באקומען וועל איך דיר געבן".

א' מבנינו: כ'האב געזעהן אין נפלאים מעשיך (אוצר סיפורי צדיקים שנשמעו מפי הרה"ח ר' פרץ לעפקאוויטש שליט"א, מאנטווערפן) אז רבי הלל קאלאמייער איז אמאל געווען ביים צאנזער רב, ווען ער האט געפירט טיש אינמיטן וואך, האט דער צאנזער רב געטיילט פלייש פאר אלעמען, אבער רבי הלל קאלאמייער האט נישט געוואלט נעמען, ווייל ער האט זיך געמאכט א גדר נישט צו עסן קיין פלייש אויב ער האט נישט געזעהן דעם חלף, ווען דער צאנזער רב האט דאס באמערקט, האט ער איהם געזאגט א ווערטל, יעצט איז מיר פארענטפערט געווארן פארוואס לעתיד לבוא וועט דער אויבערשטער געבן צו עסן די שור הבר מיטן לויטן, פארוואס איז נישט גענוג די שור הבר אליין, נאר יעצט פארשטיי איך, רבי הלל וועט דאך אויך זיין דארטן, און ער וועט דאך נישט וועלן עסן פונעם שור הבר ווייל ער האט נישט געזעהן דעם חלף פון כביכול, וועגן דעם וועט מען איהם ברענגען אויך די לויטן, כדי ער זאל אויך קענען עסן פון דעם.

האדמו"ר מגארליץ: ס'איז דא וואס זאגן אז איינס פון די סיבות וואס דער ייטב לב איז נישט געגאנגען לערנען קיין פרעשבורג איז געווען וועגן שטא"פ (כי בפרעשבורג מקום מושבו של החתם סופר נהגו להקל באכילת אווזות פטומות, ומאוד קשה למצוא

7

כידוע היה מבוכה גדולה בענין האווזות פטומות, ורוב האנשים שדרו באינטערלאנד שהלכו בדרך החסידות לא אכלום, עיין בספה"ק אגרא דכלה (פר ורא) מה שמחמיר מאוד על אכילת געשטאפטע גענו, ומסיים: ע"כ שומר נפשו ירחק מזה, עיי"ש. ועיין בשו"ת אבני צדק שמחמיר גם בהו.

ועיין בשו"ת מראה יחזקאל (סי ע"ט) שכתב תשובה להרה"ק הבני יששכר ובו מרעיש על ענין האווזות הפטומות, וכן עיין בדרכי תשובה (סי ל"ג סק"א) שמאר"ך בזה,

ועיין בילקוט תפארת שלמה שא' מג' דברים שתיקן הרה"ק התפא"ש בראדאמסק היה שלא לעשות ולא לאכול אווזות פטומות, עיי"ש.

ואגב יש לציין שחז"ן מהשאלות שנתהוה בענין נקיבת הוישט היה גם צדיקים שהתנגדו לזה משום צער בע"ח דמובא בספר דברי שלום - סטראפקוב (עט קצ"א), ועיין בס' מקוה ישראל (את כ"ח) שמביא שם שהגה"צ מאינטערדאם ז"ל התיר רק 'שיטען די גענו' דהיינו להשליך ליד העופות אבל לא 'שטאפען די גענו' דהיינו לתחוב בידים לתוך הגרון, ומעתיק שם מכתב מהרה"ק משיטאווא שהתיר באופן כזה עיי"ש, ועיין בתשו' מהר"ם שיק (או"ח סי רמ"ט) תשובה ארוכה בענין זה.

8

עיין בספר זכרון למשה (מכתב כ"א) שמביא מכתב של הגה"צ מלאפאש זצ"ל שהרה"ק הישמה משה זי"ע רצה לשלוח נכדו מרן הייטב לב ללמוד בישיבת פרעשבורג אצל החת"ם, אמנם הייט"ל לא רצה מהמת שניו המלבושים שהיה עס, אמנם בסוף ימיו התחרט ע"ז, עיי"ש.

רבינו: זייער א קורצע תקופה איז דער מעגלי צדק דארט געווען, נאר אביסל האט ער דארט געלערנט.⁹

*

האדמו"ר מגארליץ: מיין זוהן הייסט ברוך נאך א ברכה המשולשת, ער הייסט נאכ'ן שווער (הרה"צ מגארליץ בני ברק ז"ל), וואס ער האט געהייסן נאך רבי ברוך'ל גארליצער (שה"י אבי אביו), וואס האט געהייסן נאכ'ן ברוך טעם (שה"י אבי אמו) זיי זענען געווען דריי ערליי מענטשן... מיין שווער איז געווען א עמוד החסד, און דער גארליצער רב איז געווען א שטיק פייער, און דער ברוך טעם איז געווען דער גאון הגאונים...

מיין טאטע (הגה"צ רבי אלעזר ארי' יונגרייז ז"ל אבד"ק טשענענער ומח"ס בית אשר) ברענגט אז דער ברוך טעם איז געווען רב אין לייפניק וואס איז אין מעהרן אונטער דעם זידן הגה"ק רבי מרדכי בנעט דער רב המדינה, האט ער אנגעפרעגט דעם רב המדינה צי ער זאל טוהן דעם שידוך מיטן דברי חיים, האט איהם רבי מרדכי בנעט געענטפערט חיים וברכ"ה למשמרת שלום, "חיים" (מון הדברי חיים ז"ל) מיט "ברוך" (הברוך טעם ז"ל)...

רבינו: ווען דער חתם סופר איז געווען אין דרעזניץ (הרבנות הראשונה של מרן החת"ס היה בדרעזניץ) האט ער אויך באלאנגט אונטער מעהרן (תחת ממשלת הגאון רבי מרדכי בנעט ז"ל).

9

ידוע שהמעגלי צדק למד אצל מרן החתם סופר ז"ל וגם אצל מרן הישגת משה ז"ל, ובספריו מביא כמה פעמים דברי תורה ששמעם מרבותיו הנ"ל.

ועל אודות התקרבותו למרן הישגת משה יסופר כי פע"א בעת למדו בישיבת רבו החת"ס רצה לנסוע לביתו לבקר את הוריו הגדולים למצות כיבוד אב ואם, וכשלקח את ברכת הפרידה מרבו החת"ס אמר לו רבו: "או דו פארסט אהיים וועט דיר אויסקומען פארבייזופארן נישט ווייט פון די שטאט אוהעל, איז לפי דעתו כדאי אז דו זאלסט אריינפארן אין אוהעל צו קענען דארט דעם הרב אב"ד דשם [ה"ה מרן הישגת משה ז"ל ע] ער איז אן אויסנאם אין זיין גדלות בתורה ובידאת שמו", ופקודתו שמרה רוחו וכן עשה, שבהגיעו כאמצע הדרך נטה ונסע לאוהעל לקיים מצות רבו עליו, וידוע העובדא שאז נודמנה לו זיווגו שם ע"י מעשה שהיה כידוע (עי' בס' קדושת עולם עמ"ש ש"י) שמביא העובדא באריכות).

האדמו"ר מגארליץ: כ'האב אמאל געזעהן א ארניאלער בריוו פונעם שמן רוקח וואס ער שרייבט א "תעודת חבר" פאר איינעם, שרייבט ער דארט "זבלבד שישלם הקצבה למחותני הגאון המפורסם הרב דניקלשבורג...", (מוכיר את רבי מרדכי בשם 'מחותני', כי בנו הגה"ק רבי ישעי' בנעט ז"ל היה חתנו) יעדער האט געדארפט באצאלן די מעקס.

רבינו: רבי מרדכי בנעט איז געווען אפיציעל רב מטעם המדינה, און פון די רעגירונג איז געווען ארויף געליינט א שטייער אויף אלע רבנים וואס זענען געווען אונטער איהם.

האדמו"ר מגארליץ: אינטערסאנט איז, ער איז דאך געווען א תלמיד פון רבי ר' שמעלקא (הגה"ק מהר"ש מניקלשבורג ז"ל) - ער האט דארט געלערנט מיטן קאזניצער מגיד און נאך - און ער האט זיך קיינמאל נישט ארויס געגעבן אין חסידות. כ'זוייס נישט דעם פשט, נאר קלערנדיג פשוט, ער האט געזען וואס דער רבי ר' שמעלקא האט דארט מיטגעמאכט, וועגן דעם האט ער זיך נישט ארויס געגעבן אין חסידות.

רבינו: א חידוש אז דער הפלאה איז דאך אויך געווען א תלמיד פון רבי'ן ר' בער (המגיד הק' ממעזריטש ז"ע) און האט גארנישט געפירט קיין חסידות אין פראנקפורט, אלע תלמידי בעש"ט הק' האבן פארשפרייט חסידות, אבער דער הפלאה איז געקומען קיין פראנקפורט און ער איז געווען כובש נבואתו, ס'איז א חידוש, ער האט אוודאי געזעהן אין פראנקפורט אז ער קען נישט פארשפרייטן חסידות.

דער רבי ר' שמעלקא האט יא פראבירט אין ניקלשבורג און ער האט נאר געהאט עגמת נפש, גרויס עגמת נפש, ס'איז ידוע אז דער רבי ר' אלימלך (הגה"ק בעל נעים אלימלך מליעזנסק ז"ע) איז איהם געקומען ארויס העלפן.¹⁰

האדמו"ר מגארליץ: רבי מרדכי בנעט איז דארט געזיצן פערציג יאר און האט נישט געהאט קיין געשעפטן מיט קיינעם נישט, און איז געווארן דער וועלט'ס גאון.

10

ראה בגליוניו פרשת אמור במדור שולחן מלכים מה שסיפר רבינו באריכות בענין זה.

מ'האט שוין גערעדט וועגן אפלאזן די שידוך, האט דער צאנזער רב געזאגט, "ניין, זי וועט עס אויס וואקסן", מ'האט צוגעווארט פינעף יאר, זי איז עלטער געווארן און ס'האט זיך אויסגעהיילט.

ווען רבי אלישע (אבד"ק גארליץ, בנו ומ"מ של הרה"ק רבי ברוך מגארליץ, והתנו של הרה"ק מהארנאמטיילפ - אביו של הרה"צ מגארליץ בני ברק ז"ל) האט התונה געהאט שנת תרמ"ד אדער תרמ"ה, האט די באבע (ה"ה הרבנית הצ' פעסיל ע"ה אמו של הגה"צ רבי אלישע ז"ל, ובתו של מרן הגה"ק בעל ייטב לב ז"ל) שוין נישט געלעבט.

א' מבניו: זי איז אוועק יונגער הייט, זי ליגט אין רודניק.

רבינו: יא, ביי דער דין תורה אין סיגעט נאכ'ן ייטב לב'ס הסתלקות, איז שוין געווארן דער גארליצער רב א קרוב שנתרחק, (כן כותב הגה"ק מגארליץ במכתבו הנדפס במלחמת מצוה, שהוא קרוב שנתרחק) ווייל זי איז יונגער הייט אוועק, ער האט התונה געהאט נאכאמאל, אבער אלע קינדער זענען פון די ערשטע רעביצין.

א' מבניו: ס'האט מיר א איד געוויזן די וואך אז אויף די מציבה פונעם גארליצער רב שטייט נכד הטורי זהב המהרש"ל און חכם צבי, ס'שטייט נישט אזוי ביי קיין איינעם פון די צאנזער קינדער.¹¹

הארמו"ר מגארליץ שאל אודות זמן נסיעתו של רבינו לפאלם ספרנינג, ואם יחזור קודם זמן החתונה, וביקש את ברכת רבינו וברכנו רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן מזאל פירן אונטער די חופה אין א גוטע שעה, מיט נחת און מיט שמחה, ס'זאל זיין א קשר של קיימא און א בנין עדי עד, מיט אסאך תענוג ונחת פון אלע קינדער מיט אלעם גומן.

והאציל רבינו את ברכת קדשו גם להכלה ולבני המשפחה דער אויבערשטער זאל העלפן די התונה זאל זיין בשעה טובה ומוצלחת, און אויפשטעלן א שוין לעכטיג אידיש הויז, מיט געבענטשמע אידישע דורות לתפארת האבות הק' עד מאה ועשרים שנה.

מ'האב געזעהן ברענגען אז ווען מ'האט אויפגענומען דעם זיידן ז"ל דעם ייטב לב אלס רב אין אוהעל - גלייך ווען דער ישמח משה איז נפטר געווארן - האט מען זיך אויסגענומען מיט איהם ער זאל נישט געבן קיין קמיעות... ווען מ'קען היינט אהער ברענגען א רבי וואס קען העלפן מיט קמיעות וואלטן דאך געשטאנען מיוזנטער מענטשן ביי איהם... מ'קען דאס נישט פארשטיין, מ'זעמט זיך אויס אז דער רבי זאל נישט זיין קיין פועל ישועות, ס'איז נישט צו פארשטיין...

רבינו: יא, מ'האט זיך אויסגענומען פינעף זאכן, איינס איז געווען אז ער זאל נישט געבן קיין קמיעות, נאך א זאך ער זאל נישט פירן קיין טיש, און נישט זאגן די לאנגע דרשות, און ער זאל נישט דאווענען מוסף פאר'ן עמוד, און נאך.

הארמו"ר מגארליץ: דער ייטב לב האט דאך געמוזט אוועק גיין פון דארטן, ער איז געווען א רב א שטיקל צייט אין גארליץ.

רבינו: יא, פון גארליץ איז ער שפעטער געגאנגען קיין דראהביטש, נאך רבי אלעזר ניסן'ס פטירה.

א' מבניו: ס'איז דא א ציון פון רבי אלעזר ניסן?

רבינו: ס'איז דא א בית החיים, נאר מזווייט נישט וואו ער ליגט (בשעת המלחמה נלקחו משם המציבות ע"י הרשעים ימ"ש).

הארמו"ר מגארליץ: די קינדער זענען דעמאלטס געווען יונגע קינדער, וועגן דעם האבן זיי געהאט מיט צאנו, זיי האבן געוואוינט אין גארליץ אין גאליציע.

ס'איז דא הסכמות פונעם ייטב לב וואס ער שרייבט פון גארליץ.

רבינו: אין ייטב פנים איז דא א דרשה אויף ראש השנה (דרוש ל"ב) וואס ער האט דאס געזאגט אין גארליץ.

הארמו"ר מגארליץ: ווען דער גארליצער רב האט התונה געהאט, האט זיין שווער דער ייטב לב געוואוינט דארט?.

רבינו: יא, ער האט התונה געהאט אין שנת תר"ט, דעמאלטס האט דער ייטב לב נאך געוואוינט אין גארליץ.

הארמו"ר מגארליץ: דער שווער האט מיר געזאגט, אז דער זיידע ז"ל (הרה"ק מגארליץ ז"ע) איז געבוירן שנת תקפ"ט, און איז א חתן געווארן ביי די פופצן יאר, די כלה דעם ייטב לב'ס טאכטער האט געהאט צוטוהן מיט די לונגען, און

11

ידוע שהרה"ק הדברי חיים כתב על מצבת בנו הרה"ק רבי מאיר נתן ז"ל שנסתלק בחיי אביו "מגוע המהרש"ל ונכד החכם צבי", ואמר כי כשיראו החיובים את שמו של החכם צבי יברחו משם.

וכיכרו רבינו לברך על הפירות

האדמו"ר מגארליין: ווי אזוי איז געווען דער מנהג אין סיגעט, מי'איז געגאנגען צום באדעקן?
רבינו: יא.

א' מבנינו: ביי די פלעצער וואו מפירט זיך אז דער התן גייט נישט באדעקן, ווארפט מען אויך זרעונים?

רבינו: מ'האט געווארפט, אזוי האט מען זיך געפירט.¹²

האדמו"ר מגארליין: כ'געדענק אז ביי אונזער התונה (שמחת נישואי א' מבנינו עב"ג בת הגה"צ רבי סיני האלבערשטאם שליט"א אדמו"ר מומינראד ב"פ) ווען מ'האט געווארפט, האט דער רבי ז"ל (מרן רבינו בעל ברך משה) געזאגט דעם פסוק "אחותינו את היי לאלפי רבבה", כ'געדענק אז דער רבי האט אנגעהויבן די ערשטע צו זאגן.

רבינו: יא, דער טאטע ז"ל פלעגט זאגן הויך אחותינו את היי לאלפי רבבה.¹³

דער פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ע) איז אויך אריינגעגאנגען ביי מוין שוועסטער (הרבנית מרת ח' י"ה אשת יבלחמ"א הגה"צ אבד"ק קהלתינו כ"פ שליט"א) צום באדעקן, ער איז נישט געגאנגען ביז ארויף, אבער ער איז אריין.¹⁴

דאס באדעקן איז אויך א חלק פון די חופה לויטן בעל העיטור (כן הוא שיטת קצת מן הראשונים שמימי פני הכלה הוא החופה, עיין ב"י אבה"ע סי' ס"א בשם א"י ועיטור. רמ"א סי' נ"ה ס"א).¹⁵

והמשיך האדמו"ר מגארליין: דער רבי ז"ל (מרן רבינו בעל ברך משה ז"ע) האט אויפגעהאלטן דעמאלטס די חופה, ער איז פונקט געפארן אין שפיטאל צו די טאכטער (הרבנית מרת ח' ע"ה) דעם רבינ'ס שוועסטער, וואס איז נישט געזונט געווען, האט דער רבי אנגערופן און געבעטן מיזאל ווארטן אויף איהם, ווייל ער וויל דארט זיין ווען די אבות קומען אראפ (כנודע דברי הוה"ק (פינחס דף רטז) שהאבות הק' באים מגן עדן להשתתף בשמחת צאצאיהם, ונתמון רבינו ז"ל להתפלל או בזכותם), מ'האט געזאגט פאר'ן עולם אז דער רבי האט געבעטן מיזאל ווארטן, און מ'האט געווארט. ווען דער רבי איז אנגעקומען האט זיך דער רבי אוועק געזעצט, און דער גאנצער עולם איז אריבער געגאנגען, און ער האט געגעבן פאר יעדן איינעם לחיים.

רבינו: יא, ער איז אנגעקומען דעמאלטס זייער שפעט - אפשר א שעיה האט מען געווארט אויף איהם - און ער האט זיך ענטשולדיגט, און געוואונטשן פאר יעדן איינעם.

א' מבנינו: כ'געדענק, איך בין געווען א יונג בחור'ל, און ווען דער רבי איז געקומען צו די התונה פון שפיטאל האט ער נישט געהאט א גארטל מיט זיך, האט דער רבי געבארגט פון מיר א גארטל צום דאווענען.¹⁶

ונפרד רבינו ממנו: זייט געזונט, מיזאל זיך שמענדיג מרעפן אויף שמחות.

12

המנהג הוא שזורקין חיטין לפני החתן והכלה לסימנא טבא (ברכות נג, ועי' ברש"י ובתוס' שם, ורקח אות שלג' ע"ג, אבודרהם סוף ברכת נשואין, ועי' במהרי"ל שזורקין כל העם על ראשם חיטין ואתרים פרו ורם ג' עמנים) - והנה ברקת ובמהרי"ל מביאר שעשו כן טרם שהלכו לחופה, ובשולחן הערוך (סי' ז' סעי' א' סק"ג) כתב שזורקין אחר הכיסוי, אמנם עי' בטעמי המנהגים (אות תתק"ג) שעושין כן בעת קבלת פנים, עיי"ש.

13

המקור לברך את הכלה מביאר בתניא רבתי (סי' צ"א) וז"ל: מגין לברכת הכלה מן התורה, שנאמר ויברכו את רבקה וכו'. ובחז"ל סופר (תורת משה מהדורא תנינא פ' ח"י) כתב עה"פ אחותינו את היי לאלפי רבבה, "ומנהג ישראל לברך את הכלה קודם החופה בלבישת ההינומא, בברכה זאת, אחותינו את וגו', עיי"ש שמבאר למה בחרו לברך בברכתו של לבן, כי למען ברכתו שהתכוון לרעה יתהפך לטובה ולברכה. וראה עוד בספר מאיר עיני חכמים (כסוד הבאדעקן) וע"ע בליקוטי מהר"ח מש"כ בזה.

14

כסדר כיסוי ההינומא כתב הב"ח (סי' ס"א) ועוד פוסקים שזהו מה שנהגין קודם החופה לכסות ראש הכלה כסודר שקורין באדעקן, ונהגין במדינת רוסלאנד להקפיד שלא לילך לכסות ראש הכלה בשחרית בלתי החתן עמהם, ושהחתן יאחז בכיסוי עם הרב והחשובים לכסות ראשה, עכ"ד הב"ח. אמנם כבר כתבו כמה פוסקים (הדרישה, דגל מרבכה) דגם אם אין החתן מוכסה בעצמו רק עי' שליה שפיר דמי.

15

הנה רבו השיטות בתואר החופה ודיניה, דעת הרמב"ם (כ"ב הדישה בשמו בסי' ס"א וב"ש סי' נ"ה סק"ד) החופה הוא הבאה לביתו וגם יחוד דתתי בעיני. אמנם הר"ן ס"ל או הבאה אל ביתו או יחוד. והאורחות חיים כתב בשם העיטור שהאב מוסרה ומכיסה בבית שיש בו חידוש כגון סדינין המצויירין ויש עושין סוכה מזורדים או מהדס. ודעת התוס' (וימא יג' ד"ה ולהרא) שיוצאת בהצעיף שעל ראשה משורבב על עיניה. וכתב הרמ"א (סי' נ"ה ס"א) המנהג פשוט עכשיו לקרות חופה מקום שמכניסין יריעה פרוסה על גבי כלונסאות ומכניסין תחתיה החתן והכלה.

16

ידוע מ"ש מרן הקדושת יו"ט שבהגהרה הקבועה על הבגד אין מקיימים מוצת הכון לקראת אלקיך כיון שהולכים בזה כל היום. ועי' בנימוקי או"ח (סי' צ"א) מש"כ בשם הבני יששכר והדברי חיים בענין לבישת נארטל מיוחד לתפילה. וכן נהגו ורבותי הק' שקודם התפילה חגרו עצמם באבנט מיוחד לתפילה, ראה בס' אלה מסעי (פ"ג אות ט"ו).

קהל יטב לב ד'סאטמאר

בנישואות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק

קול דנהה דישועה באהלי צדיקים

קול צהלה ורינה, שפתותינו תרננה

נברך לאלוקינו, שהשמחה במעונינו, עת הזמיר הגיע בגבולינו

ובהדרת קודש ובאותות כבוד ואהבה, נשגר בזה ברכת מולא טב"א, אל מול פני הדרת גאון מאורינו ומאליפנו, המסור מרויחוק מקום וקירוב הלב למענינו, שר התורה והיראה, לוחם מלחמת ה' בעוז ובגבורה, משריש בלכות רבבות אלפי ישראל מסוף העולם ועד סופו השיטה הברורה, מלחיב לבבות בני ישראל בדברים אהובים, חיורות וזיקים ושביבים, חסידא ופרישא, מצינא קדישא, נהורא נפישא,

נבוד קדושת מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל השמחה שבמעון קדשו בנישואי נכדתו ב"ק תחי'

בתו של חתנא דבי נשיאה רב האי גאון וגדול, מבצר מעוז ומגדול,

המאור הגדול לממשלת התורה והיראה, מרביץ תורה בשו"ת וכתפארה, לבית אבותיו נור עטרה,

הגה"צ רבי חנוך העניך אשכנזי שליט"א

דומ"ץ שכונת עצי התמרים ורב ביהמ"ד אבני צדק קרית יואל יע"א

ומצלאין אנו להוי מלכא מרנא ורבנא, יזכהו השי"ת לנהל את עדת מי מנה, מתוך נחת והרחבת הדעת, על מי מנוחות ינהלינו ובמעגלי צדק ינחינו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יו"ה במדה גדושה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עדי נוכה במהרה לרגלי מבשר צדק משמיע ישועה, ומלכינו מרן שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

המברכים בקידה חמש מאות

הנהלת הקהילה

הבן צדיקים יראו וישמחו וחסידים ברנה יגילו

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

במעמד נעילת חג השבועות תשס"ט לפ"ק – בביהמ"ד הגדול בקרית יואל יע"א

אשר לא לה' המה. אמנם לפי האמור יש לומר כי דוד מלך ישראל בכל יום ויום היה מחשב למקום פלוני אני הולך, כי בהיותו מלך ישראל מנהיג הדור רצה להשגיח על בני דורו שלא ישלחו ח"ו בחטאים עוונות ופשעים ולילך למקומות הללו וכאשר יראו צורת קדשו רתעו לאחוריהם לבלתי יחטאו, אמנם באמת דורו של דוד המלך היה דור דעה ולא היו צריכים לכל זה כי לא נודמן להם שום דבר עבירה, ולכן רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות כדי לגלות צורתו לפני בני ישראל המתייגעים על התוה"ק, ועל ידי שיראו צורת דוד המאירים, על ידי זה יתגלה להם אור התורה. שוב מצאתי סמוכין לדברי במדרש (ויק' פ"ב ס"א) עה"פ (שמואל א' טו יב) וטוב רואי, אמר רבי יצחק טוב רואי בהלכה, כל הרואהו נזכר לתלמודו.

ובזה יל"פ מה דאיתא במדרש (רבינו בחי"פ יתרו) ויחן שם ישראל נגד ההר, דא ישראל סבא, שיעקב אבינו היה שם במעמד הנבחר. ולפי דרכינו יתבאר הענין שבא יעקב אבינו להיות במעמד הנבחר, כי על ידי שראו בני ישראל צורתו הקדושה של יעקב אבינו, זה היה להם לעזר ולסיוע שיזכו בני ישראל להשיג עמקות התורה הק'.

ולזה אמר הקב"ה למשה רבינו כה תאמר לבית יעקב אלו הסנהדרין, אותן העוסקים בתורה ומייגעים עצמם לברר שמעתתא אליבא דהלכתא, שיהיה הלכה ברורה בלי מכשול וטעות ח"ו, להודיע להם מעלת וסגולת צורתו של יעקב אבינו שיוכלו להבין ולהשכיל לימוד תורה הקדושה, ולהם היה זה אמירה רכה שיהיה להם עזר וסיוע להשגת התורה הקדושה, ותגיד לבני ישראל אלו הפשוטי עם שאין תורתם אומנתם אלא הם מתהלכים בשווקים וברחובות עבור עמל הפרנסה, גם להם יש צורך להודיע סגולת התורה של יעקב אבינו, כי יש להם נסיונות קשים וצורתו של יעקב אבינו יצילם מן החטא, ולכן להם היה זה דברים קשים כגידין, כי אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה.

אמנם באמת בשעת מתן תורה הרי פסקה זוהמתן, והיו אז בני ישראל חירות מיצר הרע, ולכן לא היה שייך מדריגה זו לראות את הוריו באומנות פגומה, כי נעשה ונשמע אמרו כאחד וקימו וקבלו עליהם ועל זרעם לעסוק בדברי תורה ולהתייגע עליה בכל עת ובכל זמן, ואז היו

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב, ופירש"י כה תאמר, בלשון הזה וכסדר הזה. ודקדק בעצי חיים מהו ענין כסדר הזה. ובמדרש (שמו"ר פל"ה ס"ב) רבי יוחנן אמר כה תאמר לבית יעקב אלו סנהדרין, שנאמר (ישעיה ב' ה) בית יעקב לכו ונלכה באור ה'. ובבני יששכר (סיון מאמר ב' אות י') הביא בשם החיד"א דלפי זה ותגיד לבני ישראל היינו המון העם, שאין להם השיבות מצד עצמן כל כך רק שהם חשויים מצד שהם מיוחסים בני ישראל, עכ"ד. ויוצא מדבריו דלסנהדרין נאמר בלשון רכה ולפשוטי עם בלשון קשה כגידין.

ויתבאר בהקדם מה דמתאמרא משמיה דהרה"ק רבי אריה לייב מלאנצהוט זללה"ה (הובא בליקוטים שבספר אמרי שפר להרה"ק מראפשיץ) על מאמר הגמרא (קידושין פב.) רבי אומר אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה, אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה. כי אמרו חז"ל (סוטה ל:) אצל יוסף בעת שהסיתו אשת פוטיפר, נראתה לו דמות דיוקנו של אביו. הענין בזה, כי סגולה היא בכדי להנצל מן החטא לצייר בעיניו צורת אביו ורבו המובהק, ולזה יוסף צייר בעיניו צורת אביו וניצל מן החטא. וכן כתב הרמ"ק ז"ל (אור החמה וישב דף קצב.) סגולה זו להשגת התורה להבין ולהשיג שום ענין בתורה, שיצייר נגד עיניו צורת אביו או רבו שלמדו תורה, וזה יאיר לו הדרך למצוא את לימודו על ישרו. וזהו דברי רבי אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה, היינו מי שצריך לצייר צורת אביו או רבו בשעת לימוד התורה, אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה, היינו בעת נסיון רח"ל, עכ"ד.

וא"ז זללה"ה בייטב לב (פ' פנחס) הביא עובדא שהיה בימי הרה"ק מראפשיץ זללה"ה, באחד מגדולי תלמידיו שכמעט בא לו להכשל בשוגג באיסור כרת רח"ל, וראה בהקיץ צורת רבו הקדוש ונרתע ושב לאחוריו, ואח"כ נודע לו הדבר כי זכות רבו רגליו ישמור, עכ"ד.

ועל פי זה אמרתי לפרש מאמר המדרש (ויק"ר פל"ה ס"א) אם בחקותי תלכו, הה"ד (תהלים קיט נט) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד רבש"ע בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, והקושיא מפורסמת האיך יתכן שהיה דוד המלך עליו השלום מבקש לילך בכל יום ויום למקומות שונים

עבודתו מעצמותו, רק מכה סיבה של יראתו מעונש. אבל העובד מאהבה הוא עובד מעצמות שכלו וחכמתו. וזה שאמר (דברים ל"ט) החיים והמות נתתי לפניך, ר"ל לשמור התורה מצד עצמותה שהיא חיים, כמ"ש (דברים ד') ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, ולפרוש מעבירה שהוא עצמות המות, כמ"ש (ברכות י"ה) רשעים בחייהם קרוין וגו', עכ"ד. וז"ש אבינו מלכינו בעבור אבותינו וגו' ותלמדם חוקי חיים דייקא, (שהחוקים בעצמם חיים) לעשות רצונך בלבב שלם, עי"ש מה שמפרש סיום התפלה.

ויש לפרש באו"א קצת מה שמבקשים מהקב"ה כן תחנינו ותלמדנו, כי בקשתינו להשי"ת בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי חיים, שהשי"ת לימד אותם שהתורה הוא תורת חיים, ולימוד התורה וקיום המצוות זה כל האדם והם עצמם חיים, **"דאס איז די היות פון א מענטש, דאס איז די גליקליכקייט פון א מענטש, אין לימוד התורה וקיום המצוות ליגט דאס גאנצע היות, אן א תורה און אן קיום המצוות איז עס נישט קיין היות, דאס איז נישט קיין לעבן, לעבן איז לערנען תורה און מקיים צו זיין מצות. זאגט ער ותלמדם, דער אייבערשטער האט אויסגעלערנט חוקי חיים, אז דאס איז חוקי חיים, די תורה הקדושה דאס איז היות, כי הם חיינו ואורך ימינו, די תורה דאס איז די ריכטיגע היות,"** ולזה אנו מבקשים מהשי"ת כן תחנינו, שהשי"ת יחוננו במתנת חנם, ותלמדנו, שילמד אותנו שגם אנחנו נדע להרגיש שהתורה הקדושה הוא חוקי חיים **"דאס איז לעבן, און עפעס אנדערש איז גארנישט, מען דארף נישט עפעס אנדערש, מען ברויך נישט עפעס אנדערש, מען וויל גארנישט, ווייל הכל הבל, דער אייבערשטער זאל העלפן מען זאל עס מרגיש זיין, מען זאל עס פילן און שפירן און מען זאל זיין דערביי."** והשי"ת יאה בעזרינו שנזכור תמיד כי הם חיינו ואורך ימינו, ואי אפשר לפרוש ממנו.

והשי"ת יעזור שישפיע מן ההג הקדוש השפעות קדושות ברוחניות לרומם נשמות בני ישראל כמו שהם ראויים להיות באופן גבוה ונעלה, עם כל השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות, וכתב באמרי נועם (פ' בחקותי אות ט) בזכות קבלת התורה ממשיכין פרנסה לכל ישראל, כי אם אין קמה אין תורה (אבות פ"ג מ"ו), וצריך כל אחד מיישראל לזכות לשתי שלחנות שהוא קמ"ה תורה עולה עצרת"ת בהתכללם יחד בכלל אחד, עכ"ד. וביום זה נשפע כל מילי דמיטב לבני ישראל. יעזור השי"ת שנוכה לצאת מן ההג הקדוש הזה עם השפעות מרובות בני חיי ופרנסה בריחה ובניקל וכל צרכי בני ישראל שפע ברכה, ונוכה לביאת גואל צדק בב"א.

צריכים לצורת יעקב אבינו רק לאומנות מעולה, כי גם בשעת מתן תורה לא היה אפשר לזכות לכתרה של תורה בלי יגיעה, וגם אז היה צורך להצטייר צורתו של יעקב אבינו בכדי שיאיר עיניו בהבנת התורה.

ולזה דרש רש"י כה תאמר, בלשון הזה וכסדר הזה, דבאותו מדרגינה שהיו בני ישראל בשעת מתן תורה שזכו לראות צורתו של יעקב אבינו אך ורק למען שיזכו להשיג עמקות התורה הקדושה, כסדר הזה יזכו בכל הדורות שיצטרכו לצורת אבותם ורבותם רק למען לימוד התורה, ולא יצטרכו לסגולה זו בעת נסיון שהוא אומנות פגומה.

עוד ירמוז באומרו כה תאמר לבית יעקב, דכמו שזכו ישראל לסיוע בעסק התורה על ידי צורתו של יעקב אבינו, כה יזכו לעזר זה על ידי צורתו של משה רבינו רבן של ישראל, הן למען לימוד התורה, והן להנצל בעת נסיון. **והנה בעוד"ר החוקים אנחנו מאד ממדריגות הללו שנוכה לראות צורתו של יעקב אבינו או של משה רבינו שיהיו לנו לעזר ולסיוע, אמנם כה קדושתם טמונה וגנוזה בהתורה הקדושה, ובימינו אלה הסגולה לזה הוא עצם עסק התורה, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות מ.) ויאמר אם שמוע תשמע, אם שמוע בישן תשמע בחדש. וכאשר ישקוד האדם על דלתי תורה יום יום, יזכה להארת עיניו בהתורה הקדושה, והלימוד עצמו מביאו לידי הבנה והשגה בלימודו, וידוע מה דאיתא בתיקו"ז (תיקון סט) דיעקב ומשה כחדא אזלי, וכה קדושתם טמונה בתורה"ק וזה נשאר לנו בכל עת ובכל זמן.**

וזה שאנו מבקשים (בתפלת אהבה רבה) והאר עינינו בתורתך, שהשי"ת יאר עינינו בלימוד התורה הקדושה, בתורתך"ק, על ידי לימוד התורה שעסקנו בו עד הנה, כי סגולה זו מועלת אם שמוע בישן שישמע בחדש, ויזכו להשיג ולהבין בלימוד התורה הקדושה.

וכשם שסגולת התורה הוא באומנות מעולה, כך סגולתה באומנות פגומה, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ל) בראתי יצר בראתי תורה תבלין כנגדו, והמאור שבה גדול מאד, ויש בו כח קדושה נשגבה להתגבר נגד כוחות היצר. ועל כן בחג השבועות כאשר לב כל אחד נתלהב בהתעוררות דקדושה לומר נעשה ונשמע, נעשה על שמירת התורה והמצוות ונשמע על לימוד התורה, עלינו לקבל בלב שלם לעסוק בתורה ולקיים רמ"ח מצוות עשה וש"ס לא תעשה.

והנה כתב א"ז זללה"ה בייטב פנים (שבועות אות מה) לפרש בקשתינו בתפלה אבינו מלכינו בעבור אבותינו וגו' ותלמדם חוקי חיים לעשות רצונך בלבב שלם כן תחננו ותלמדנו, והנה יש הפרש הניכר בין עובד ה' מאהבה ובין עובד מכה שכר ועונש, כי העובד מכה שכר ועונש אין

סעודת רעוא דרעווין שב"ק פרשת נשא תשס"ט לפ"ק בביהמ"ד הגדול בקרית יואל יע"א

אשר נתן לך. דהנה איתא בגמרא (בבא בתרא סא) בתחילה מי שיש לו אב מלמדו תורה, מי שאק לו אב לא היה למד תורה, מאי דרוש (דברים יא ט) ולמדתם אותם את בניכם, התקינו שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים, מאי דרוש (ישעיה ב ג) כי מציון תצא תורה, וכתבו התוס' (ד"ה כי) לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה. וזה שאמר שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות, ובעלותכם לרגל במקום הקודש והמקדש יתעוררו בניכם ליראת שמים וללמוד תורה, ובכח זה תוכלו לגדלם ולחנכם לתורה ועבודה ומעשים טובים, אמנם על זה ממשיך הכתוב איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך, היינו שכדי להצליח בחינוך הבנים צריך להזהר ולהשמר מממון אחרים, וצריך שתדקדק שיהא לך ברשותך רק ברכת ה' אלהיך אשר נתן לך, ולא מה שנתן לחבירך והגיע לידך במשא ומתן שלא באמונה, עכ"ד.

ולפי זה מבואר בפשטות המדרש יברכך ה' בנכסים, שאם האדם זוכה לברכת ה' בנכסים וממקור קדוש וטהור יהלכון, אז יברכך ה' בבנים, שיזכה לבנים ישרים והגונים, וגם יברכך ה' בתלמוד, שבעצמו יזכה לעסוק בתורה, וישמריך מיצר הרע, שלא ישלוט היצר הרע עליו ועל בניו מאחר שיתגדלו רק בממון כשר ולא ח"ו בממון אסור, ובעוה"ר תאות הממון גדול מאד כמו שאמרו חז"ל (בבא בתרא קסה) רובן בגזל. וזה שדרשו וישמריך מן הלסטים, שאק הכוונה שלא יהיו מלסטיק אותו, אלא הברכה הוא וישמריך שהוא עצמו לא יהיה מן הלסטים, אלא כל ממונו יהיה כשר וישר, ואז זוכים לברכת הבנים ולברכת התורה.

ועל דרך זה יש לתרץ קושית קושית המגן אברהם (ס' תצ"ד) בשם הרמ"ע מפאנו בעשרה מאמרות (חקור דין ח"ב פט"ו) היאך אנו אומרים בחג השבועות זמן מתן תורתנו, הא קי"ל כרבי יוסי דבעינן פרישה ו' עונות, ואם כן קבלת התורה היה בשבעה בסיון ולא בששה בסיון. ותל"א זללה"ה בעצי חיים (ח"ב פ' יתרו) כי אף שהוסיף משה יום אחד מדעתו, אך כיון דקי"ל (יבמות ז) דהא דבית דק יכול לעקור דבר מן התורה, הוא רק בשב ואל תעשה, אבל בקום ועשה אין יכולין לעקור, ע"ש. אם כן יש לומר דרק בעשינן שפיר היה יכול משה לעכב שלא יקבלו התורה עד

כה תברכו את בני ישראל אמור להם, איתא במדרש (ב"ר פמ"ג ס"ח) מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים, רבנן אמרי ממתן תורה שנאמר (שמות יט א) **כה תאמר לבית יעקב, לפיכך אמר המקום כה תברכו את בני ישראל.** וצריך ביאור מה ענין ברכת כהנים למתן תורה.

(ב) 'ברכך ה' וישמריך, איתא במדרש רבה (פ"א ס"ה) **יברכך ה' בנכסים, יברכך ה' בבנים, וישמריך מיצר הרע, וישמריך מן הלסטים.** עוד איתא במדרש (הובא בדמשק אליעזר) **יברכך ה' בתלמוד.**

יתבאר על פי מה שהביא הרה"ק מהרצ"א ז"ע באגרא דפרקא (אות קכו) בשם הרה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימנוב ז"ע, על מה שהוא מן התימא שרואק כמה פעמים היילדים בקטנותם הולכים לבית רבם ומתמיידים בלמוד תורתם ומתפללים בכוונה ומיישרים אורחותם, ואחר כך כשמתגדלים מתהפכים במדות גרועות ומבטלים התורה והתפלה וכיוצא, ומאק יתוהוה זה, הרי התורה שלמדו בקטנותם הוא הבל שאין בו חטא, והיה מהראוי שתעמוד למשען להם להוסיף אומץ בנפשותם כי מצוה גוררת מצוה, ואמר הוא ז"ל שהוא מחמת שאבותיהם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו על ידי משא ומתן שאינו באמונה, ונתפטמו באיסורים ושב להם לבשר מבשרם, ועל ידי זה נולדים בקרבם תאוות ומדות גרועות, עכדה"ק.

וכ"ק מרן אאמו"ר זללה"ה בברך משה (פ' וירא עמוד פ) הביא מה ששמע ממר אחיו הגה"צ ר' יקותיאל יהודה האבדק"ק סיגעט זללה"ה ה"ד, לפרש מאמר המשנה (אבות פ"ב מ"א) **יהי ממון חבירך חביב עליך כשלך, והתקן עצמך ללמוד תורה, שאינו ירושה לך.** דהנה מובן למשכיל שלא רק בניו של האדם נשפעים מממון האסור, אלא אף הוא בעצמו כשמתפטם מממון האסור יאבד תורתו ויראתו, ועל זה עומד התנא ומזהיר יהי ממון חבירך חביב עליך כשלך, שיהיה בממון חבירו ויהיה המשא ומתן באמונה, ואז התקן לעצמך ללמוד תורה, כי רק אם יהיה ממונו כשר אז יוכל לעסוק בתורה, שאינה ירושה לך, היינו אם לא יזהר בה אז תנתק התורה ממנו ומזרעו, ולא תהיה לו לירושה, עכ"ד.

ובברך משה (פ' ראה עמוד קלו) פ"י בזה הכתוב שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות ולא יראה את פני ה' ריקם, איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך

וזה ביאור המדרש מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים, יברכך ה' בנכסים, שיהיה להם ממון כשר כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך, ועל ידי זה יזכו לברכת יברכך ה' בבנים יברכך ה' בתלמוד שיצליחו בלימודם, ממטן תורה, דאז אנו רואים שהוסיף משה יום אחד מדעתו על המצות שבין אדם למקום ולא על המצות שבין אדם לחבירו, כי המצות שבין אדם לחבירו הנם תנאי והכנה לקבלת התורה, והתקן עצמך ללמוד תורה, ורק אם נזהרים מפרוטה שאינו שלו יכולים לזכות לקבלת התורה, ולזה זכו ישראל לברכת כהנים ממטן תורה, יברכך ה' בבנים יברכך ה' בתלמוד, שישלח הקב"ה ברכה בעמלו שיזכה לדורות ישרים ומבורכים, והתנאי לזה הוא שיהיה יברכך הו"ה בנכסים, שהממון יהיה ברכת ה' ולא מן הגזל.

ויש לרמוז בפסוק ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, שהדינים שבין אדם לחבירו היה לפניה"ם, שהקדימו אותם יום אחד לפני קבלת התורה, והוא היה התנאי וההכנה לקבלת התורה.

וממוצא הדברים אנו למדים לימוד והתחייבות גדול, בני ישראל עמלים קשות לחנך הבנים והבנות, וכל אחד רוצה לזכות לדורות ישרים ומבורכים, ועלינו לזכור שהתנאי לזה הוא יברכך הו"ה בנכסים, שהממון יהיה כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך, בהיתר ולא באיסור, ואז יכולים לצפות לזכות לברכת יברכך ה' בבנים ולכל הברכות האמורות בתורה.

השי"ת יעזרינו שנזכה להיות כלי מחזיק ברכה לקבל כל הברכות של ברכת כהנים, כולוהו איתנייהו ביה בגשמיות וברוחניות, וכתב באגרא דכלה בפרשתן, כה תברכו את בני ישראל, באופן זה תברכו גם כן את בני ישראל, לא סגי לכם אמירת התיבות הנכתבים, רק אמור להם תדרשו בכל פעם מהו הנרצה בברכות הללו ומה מרומו בהם, עכ"ד. בברכת כהנים כלולים בני חיי ומזוני רוויחי, יברכך ה' וישמרין בגופך, יברכך ה' בבנים, יברכך ה' בנכסים. ויש לנו לדרוש לבני ישראל ברכת כהנים ככולהו תנאי וכולהו אמוראי, כי כל הדרשות הם תורת אמת והכל הוא בברכת כהנים, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, כי בהם נכלל ברכת הקב"ה המברך אותנו בכל הברכות הנדרשים, ימלא ה' כל משאלות לבנו לטובה, וכל אחד יזכה לקבל כל הברכות המיוחדים לו, עדי נזכה לביאת גואל צדק בהתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

יום השביעי, דאם לא עשה מצוה אינו עובר רק בשב ואל תעשה, אבל בלאוין דאין תקנתא דרבנן דוחה דאורייתא בקום ועשה, יש לומר שלא היו רשאין לעבור על הלאוין תיכף ביום הששי קודם קבלת התורה. ולפי זה אף על גב דב' בסיק נתנה התורה, מכל מקום כיון דלא תעשין היו מחויבין לזוהר בהם עוד ב' בסיק, דאין חכמים יכולים לעקור לא תעשה שהוא בקום ועשה, לכן עוד ביום הששי מיקרי זמן מתן תורתנו היינו הלאוין, עכ"ד.

אמנם לענ"ד יש לומר דמאחר שלא היה מצוים על הלא תעשין, לכן היה יכול משה רבינו לדחות קבלת התורה הן המצות עשין והן הלא תעשין שלא קבלו עד שבעה בסיק, אלא החילוק בזה יהיה בין המצות שבין אדם למקום להמצות שבין אדם לחבירו, דבמצות שבין אדם למקום יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה, אבל במצות שבין אדם לחבירו כגון גזל ואבידה לא רצה משה רבינו לדחות, וכיון שהקב"ה רצה ליתן התורה בששה בסיק, הרי בכח כבר היה התורה בעולם וממון חבירו כבר היו בגדר ממון אסור, ולכן נבחנו בני ישראל בזה שישמרו על המצות שבין אדם לחבירו ויזוהרו בדיני ממונות, שיהיה ממון חבירך חביב עליך כשלך, ובמצות הללו קיימו והתקן עצמך ללמוד תורה, שיוכלו לקבל התורה בשבעה בסיק. ואילו לא היו ישראל נזהרים ביום ההוא בממון חבריהם, היה זה מזיק להם שלא יהיו יכולים לקבל התורה בשבעה בסיק, כי לא היו יכולים להבין ולהשיג עמקות התורה הקדושה, ולא היו יכולים לזכות לברכת יברכך ה' בתלמוד, רק באופן שיברכך ה' בנכסים, שהוא ממון כשר וישר, ולכן עיכב משה רבינו נתינת התורה עד שבעה בסיק, ובששה בסיק קבלו כל דיני התורה שבין אדם לחבירו, ואח"כ היו יכולים לקבל בשבעה בסיק המצות שבין אדם למקום, ולכן שפיר אומרים בששה בסיק זמן מתן תורתנו, על קבלת המצות שבין אדם לחבירו, ומה גם כי זה היה הכנה לקבל המצות שבין אדם למקום, ויום ששה בסיק זה גרם להם נתינת כל חלקי התורה.

ועל פי זה יש לפרש מה דאיתא במס' פסחים (דף סח) רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא אמר אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא. ולפי דרכינו הכוונה שרב יוסף היה שמח ביום זה על אבותיו שהיו זהירים בדיני ממונות ומצות שבין אדם לחבירו, ואמר אי לאו האי יומא שקבלו המצות שבין אדם לחבירו ולא היו אבותיו זהירים ח"ו בממון חבריהם, כמה יוסף איכא בשוקא, ולא היה יכול לזכות ח"ו לכתרה של תורה.

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוה"ח להם

קרבן עדר ונישואות "ברך משה" להסדרת סג'אטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעתו"מ

"חסדי שלמה זלמן"
ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וויזניצער ז"ל
נלביע ח' כסלו תשנ"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"
ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזנבערגער ז"ל
נלביע פ"ו אייר תשנ"ו
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
פענדל ז"ל ב"ו סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלביע כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל וזנה"
ע"ש ר'
שמואל זאב לעוו ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלביע ג' תשרי תשנ"ח
וזוג' מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלביע י"ב חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"אנשי' חיי"א"
ע"ש ר'
אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמי' ז"ל
נלביע ז' שבט תש"ג
וזוג' מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרינקל' מבי"ח ז"ל
נלביע ב' אלול תשנ"ג
☆☆☆

"צב"א מרו"ם"
ע"ש ר'
צבי א"ימלך געלמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלביע ח' אלול תשנ"ט
וזוג' מרת ברינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלביע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפריון נמט' אר' שמעון"
ע"ש ר' שמעון דאקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נלביע ו' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"
ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי' אהבה טובי' ז"ל
נלביע י"ג כסלו תשנ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו השניח"

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מזל טוב חמה ולבבית לאנשי החשובים כל אחד בשמו יבורך

קול רינה וישועה בצאתי צדיקים

בחרדת קודש ובהתרגשות עילאה משגרים אנו בזה ברכת מז"ט אל פני

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת נישואי נכדתו

בת חרב"ג הגה"צ הנוך העניך אשכנזי שליט"א

דומ"ץ שכונת עצי התמרים ורב מיהמ"ד אבני צדק קרית יואל יע"א

הרב ר' חיים דוב בנעט שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' יצחק בנעט שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' שלמה זלמן טאבאק שליט"א

ולחוז' הרה"ח ר' משה עסטרייכער שליט"א

הרה"ח ר' ישראל מרדכי פעלבערבוים שליט"א

לנישואי עאצאיהם ביום ראשון באולם "עטרת שלום" ירושלים

הרה"ח ר' ישראל יצחק הוימליך שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' ישראל יעקב שפילמאן שליט"א

לנישואי בתו, נכדתו ביום שני באולם "ארמונות חן"

הרה"ח ר' אהרן יודא בערקאוויטש שליט"א

לאירוסי בתו

הרה"ח ר' יעקב בניאמין שליט"א

ולחתנו הרב ר' נחמן יאקאב שליט"א

לאירוסי בנו, נכדו הבה"ח יואל ני"ץ תלמיד ישיבתנו

הרה"ח ר' שלמה מאיר ראזנבערג שליט"א

ולאביו הרב ר' משה ראזנבערג שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' משה יעקב ראטער שליט"א

לאירוסי בתו, נכדתם

הר"ר אליהו לאנדא הי"ד

ולאביו הרב ר' יחזקאל לאנדא שליט"א

ולחתנו הרב ר' יקותיאל יצחק בראך שליט"א, מנהיג דת' וחבר הנהלת המוסדות

להולדת בתו, נכדתם

קדושה רבא בבית מדרשינו בזכרון מאיר

"נפש חיה"

ע"ש הרבנית הברקת מרת ח' מיזלויש ע"ה בת מרן רבינו משה ז"ל נלביע ח' שבט תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש ר' מנחם משה גאנץ ז"ל ב"ר דוב ז"ל נלביע י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

"תהלה לדוד"

ע"ש ר' משה דוד מעלער ז"ל ב"ר יחזקאל משולם ז"ל נלביע י"א תשרי תשנ"ח
☆☆☆

"א"ב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן בערנאט ז"ל ב"ר ישראל ז"ל נלביע פ"ו חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל נלביע ט' שבט תשנ"ג וזוגתו מרת חיה ע"ה ב"ר יהושע ז"ל נלביע י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל נלביע כ"ג ניסן תשנ"ו וזוג' מרת רייזל ע"ה ב"ר אפרים ז"ל שמעון נלביע ח' מנחם אב תשנ"א
☆☆☆

משא"ת חיים

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל ב"ר מרדכי מנחם ז"ל נלביע כ"א אדר א' תשנ"ח וזוגתו מרת א"טע שיינדל ע"ה ב"ר משה אליהו ז"ל נלביע י"ב ניסן תשנ"ג